

STENOGRAMA
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 5 mai 2017

SUMAR

1.	Declararea ședinței ca fiind deliberativă. (<i>Onorarea Drapelului de Stat al Republicii Moldova.</i>)	2
2.	Dezbateri la ordinea de zi.	2 – 10
3.	Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul electoral – art.1, 22, 26, 27, 28 ș.a.; Legea despre statutul deputatului în Parlament – art.2).</i> Nr. 60 din 14.03.2017. Lectura I. (Pro – 52) (Raportor – Serghei Sîrbu, Frațiunea Partidului Democrat din Moldova)	11 – 43 48 – 49
4.	Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul electoral – art.1, 4, 10, 22, 26 ș.a.; Legea despre statutul deputatului în Parlament – art.2).</i> Nr. 123 din 19.04.2017. Lectura I. (Pro – 74) (Raportor – Vasile Bolea, Frațiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova)	43 – 47 51 – 52
5.	Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul funciar – în tot cuprinsul; Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi – în tot cuprinsul legii, art.27, 30; Legea taxei de stat – în textul legii, art.12; Legea privatizării fondului de locuințe – anexa nr.5; ș.a.</i>). Nr. 122 din 19.04.2017. Lectura II. (Pro – 54) (Raportor – Violeta Ivanov, președintele Comisiei administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice)	52 – 54 60 – 62
6.	Proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la zonele economice libere – art.4, 5, 6, 7; Legea cu privire la Zona Antreprenoriatului Liber ”Expo-Business-Chișinău” – art.1; ș.a.</i>). Nr. 204 din 12.05.2016. Lectura II. (Pro – 54) (Raportor – Ștefan Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe)	54 – 55 62
7.	Comasarea proiectului de Lege nr. 60 din 14 martie 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul electoral – art.1, 22, 26, 27, 28 ș.a.; Legea despre statutul deputatului în Parlament – art.2)</i> cu proiectul de Lege nr. 123 din 19 aprilie 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Codul electoral – art.1, 4, 10, 22, 26 ș.a.; Legea despre statutul deputatului în Parlament – art.2).</i> Votat. (Pro – 74)	55 – 60

(Raportor – Raisa Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități)	
---	--

Ședința începe la ora 13.06.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc, vicepreședinte al Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Bună dimineața.

Am să vă rog să vă luați locul.

Secretariatul să ne anunțe prezența pentru astăzi, 5 mai 2017, pentru a începe ședința plenului.

Domnul Maxim Ganaciuc – *șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:*

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună ziua.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 85 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Mizdrenco Irina – cerere, Carpov Eugen – cerere, Odnostalco Vladimir – deplasare, Deliu Tudor – deplasare, Voronin Vladimir – cerere, Șupac Inna – cerere, Postoico Maria – cerere, Reidman Oleg – cerere, Domenti Oxana – cerere, Bodnarenco Elena – cerere, Panciuc Vasilii – cerere, Cernat Vladimir, Gutium Artur, Ciobanu Maria – concediu medical, Pistrinciuc Vadim, Apostol Ion – concediu medical.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Sîntem 85 de deputați în sală, avem cvorumul, putem începe.

Vă rog frumos să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Dragi colegi,

Avem o ordine de zi deja aprobată, în mod regulamentar s-au mai făcut unele solicitări pentru ordinea de zi însă, înainte de toate, să nu uit că mai avem și un anunț de făcut. Și dați-mi voie să vă anunț că în baza deciziei Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din data de 5 mai 2017, Curtea Constituțională a decis că se declară ales în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova cu validarea mandatului domnul Nicolae Olaru pe lista Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Domnule Olaru,

Noi vă spunem bine ați revenit în Parlamentul Republicii Moldova. Vă dorim succese, realizări frumoase.

Și înțeleg că vreți să interveniți cu un mesaj? Da.

Vă rog frumos.

Microfonul domnului Deliu, vă rog frumos.

Domnul Nicolae Olaru:

Eu vreau să vă mulțumesc.

Și vreau să vă zic că, în ultimele zile m-au frământat gândurile îndeosebi în situația care m-am aflat eu și vreau să vă zic că, venind în Parlament o să activez și o să susțin toate inițiativele bune în calitate de deputat neafiliat. Voi susține toate inițiativele și legile ceea ce depinde parcursul european, acele inițiative și legi care vor duce la îmbunătățirea situației cetățeanului Republicii Moldova și în întregime în Republica Moldova.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Bine ați venit în Parlamentul Republicii Moldova și succese în activitatea pe care o s-o desfășurați în interesul cetățenilor Republicii Moldova și doar pentru prosperarea Republicii Moldova.

Dragi colegi,

Comisia juridică și un grup de deputați solicită introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr.122 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

În calitate de Președinte al Parlamentului, ținând cont de articolul 46 alineatul (3), vă propun, onorat Plen, să introducem pe ordinea de zi acest subiect. E proiect de modificare și completare a unor acte legislative ce ține de modificarea legislației privind ... e legislația ceea subsidiară legată de formarea Agenției pentru Servicii Publice, pentru lectura a doua. Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea au susținut introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr.122 din 19 aprilie 2017, un proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Vă rog frumos Secretariatul, să repartizate toate materialele colegilor din plenul Parlamentului.

Dragi colegi,

În același timp vreau să vă anunț că săptămâna viitoare în Republica Moldova se va afla în vizită misiunea comisiei ... experții Comisiei de la Veneția.

Începînd din data de 9 pînă în data de 11, experții Comisiei de la Veneția vor avea întreveneri inclusiv cu fracțiunile parlamentare, cu CEC-ul, Ministerul Justiției au un program destul de vast aflîndu-se în Republica Moldova.

Subiectul discutat și expertiza care este impusă este la discutatele proiecte de lege și ideile legate de schimbarea sistemului de vot în Parlamentul Republicii Moldova ce ține de sistemul uninominal sau sistemul mixat. Ambele proiecte de lege au fost expediate la Comisia de la Veneția pentru expertiză, atît proiectul nr.60 care ține de uninominal și proiectul numărul, dacă nu greșesc, 123 ce ține de mixt.

În același timp, pe parcursul deja a mai mult de trei luni de zile, se fac campanii de comunicare, se colectează semnături, din cîte înțeleg peste 850 mii de semnături colectate pentru susținerea sistemului uninominal. Luînd în considerare dezbaterile largi care au avut loc și aici, în plenul Parlamentului, și în Parlament, și în afara Parlamentului pe diferite platforme, subiectul legat de schimbarea sistemului de vot a fost și o chestiune măsurată și în foarte multe sondaje de opinie.

Luînd în considerare și eminenta vizită a Comisiei de la Veneția, luînd în considerare și dezbaterile care au avut loc și unele propuneri care deja au venit la subiectul schimbului sistemului electoral, prin dreptul care mi se acordă de Regulamentul Parlamentului, dar și la solicitarea colegilor, vă propun să introducem astăzi pe ordinea de zi pentru dezbateri în prima lectură proiectul nr.60 din 14 martie 2017 ce ține de introducerea sistemului uninominal.

Nr.122 deja este introdus.

Vă rog frumos la acest subiect, înțeleg, din partea fracțiunii?

Domnule Batrîncea,

Vă rog frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Mulțumesc, domnule Candu.

Stimați colegi,

Atunci cînd se propun careva proiecte importante de fiecare dată, domnule Președinte Candu, dumneavoastră spuneți este Biroul permanent, sînt comisiile, chestii. Iată noi am avut miercuri ședința Biroului permanent, dumneavoastră ați avut ocazie bună să faceți acest anunț. Unu la mîină.

Doi la mîină. Ieri s-a votat aici, în ședința plenară, ordinea de zi pentru această săptămîină. Întrebarea constă în următoarea: ce-i cu această grabă? Noi sîntem în Parlamentul Republicii Moldova, sînt proceduri, nu sîntem le emisiunea „Surprize, surprize” ca să ne luați iar în 5 minute prin surprindere că iată se propune așa subiect pentru examinarea în ședința Parlamentului.

Propunerea este, ieri a fost aprobată ordinea de zi pentru această săptămîină, să nu veniți cu așa acțiuni și să nu puneți tot Parlamentul să fim actori în emisiunea „Surprize, surprize”.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Boțan,

La acest subiect legat de proiectul nr.60?

Poftiți. Aveți un minut la dispoziție.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

În numele Frațiunii Partidului Liberal, stimați deputați, vă informez că introducerea pe ordinea de zi a unor proiecte nediscutat în comisii, din punctul nostru de vedere este inadmisibilă. Mai mult ca atât, noi considerăm că acest proiect aduce o atingere negativă asupra democrației din Republica Moldova.

Dacă se va introduce pe ordinea de zi acest proiect nediscutat în comisie, vă informăm că Frațiunea Partidului Liberal în semn de protest va părăsi Sala de ședințe.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Cer scuze. Domnul Batrîncea deja s-a exprimat din ... La procedură revenim după ce ... E opiniile la acest subiect, stimate domnule Bolea. Dacă insistați, bineînțeles, de procedură, poftiți, un minut la dispoziție.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Noi reiterăm poziția care a expus-o colegul nostru Vlad Batrîncea. Vreau să vă aduc aminte prevederile articolului 46 din Regulament, alineatul (4) care prevede că proiectele de acte legislative care nu au rapoarte, nu pot fi incluse în proiectul ordinii de zi a ședinței Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult ...

Domnul Vasile Bolea:

De aceea noi ...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule Bolea.

Dar e aceeași chestiune atunci când propuneți și dumneavoastră proiecte de acte legislative fără raport. Dați-mi voie să-mi termin gândul. Luând în considerare alineatul (4) din același articol 46 „dacă plenul Parlamentului nu decide altfel”. Și de aceea, bineînțeles, eu o să întreb plenul Parlamentului ceea ce decide.

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Eu am vrut să dau citire pînă la urmă: proiectele de acte legislative care nu au rapoarte nu pot fi incluse în proiectul ordinii de zi a ședinței Parlamentului decît dacă, la propunerea Biroului permanent sau a fracțiunilor parlamentare, Parlamentul nu decide altfel.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnul Vasile Bolea:

Dar nu este Biroul permanent și nu este fracțiune parlamentară.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, domnule Țap, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Pe parcursul la mai multe perioade noi ne-am confruntat cu diferite situații, chiar și la ultimele ședințe ale Biroului permanent am discutat în contradictoriu anume din motivul că foarte des facem aceste derogări.

Pornind de la faptul că acest proiect de lege este unul foarte important, or instituția... este o instituție fundamentală și, în acest sens, dincolo de faptul că una dintre condițiile Comisiei de la Veneția este să avem acel consens și chiar dacă s-a pornit cu stîngul, hai să încercăm acum să mergem bine, să discutăm și la Biroul permanent așa cum ne îndemnați și dumneavoastră cînd venim cu mai multe proiecte importante în acest sens. Fiindcă, de fapt, puterea trebuie să adune țara.

Și trebuie să avem, domnule Președinte și stimați colegi, un mesaj coerent, chiar dacă va fi adoptată o anumită decizie, dar să respectăm anumite proceduri care sînt în interesul nostru comun.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Luînd în considerare prevederile articolului 46 alineatul (3) și (4) din Regulamentul Parlamentului, onorat Plen, vă solicit opinia, prin vot, la propunerea pe care am făcut-o, pentru introducerea proiectului nr.60 din 14 martie 2017 pe ordinea de zi pentru a fi dezbătut în prima lectură. Nu ne referim la dezbateri pe alte lecturi.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr.60 din 14 martie 2017.

Vă mulțumesc foarte mult.

Doamnă Greceanî,

Vă rog frumos, poftiți.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Președinte,

Eu cred că a fost necesar să numărăm voturile. Mie îmi pare că n-au fost majoritatea din cei prezenți.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă președinte,

S-a văzut cu ochiul liber că avem voturi.

Vă mulțumesc foarte mult.

Proiectul este introdus pe ordinea de zi. (*Rumoare în sală.*)

Doamnă Greceanî,

Vă rog frumos, poftiți.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Președinte,

În așa caz, Frațiunea Partidului Socialiștilor solicită o pauză reglementară.

Și vă invităm la ședința Frațiunii, domnule Președinte, să discutăm ce se întâmplă cu toate lucrurile acestea în Parlament.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Sînt obligat să dau pauza solicitată de Frațiunea Partidului Socialiștilor de 30 de minute.

Revenim în sala plenului la ora 13.45.

P A U Z Ă

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Andrian Candu:

... alții decât Frațiunea Partidului Socialiștilor.

Dați-mi voi să vă anunț că am avut o discuție cu colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor, care și-au expus viziunea și opinia făcută și în scris, de altfel, în mod regulamentar.

Este o logică și cu argumentele respective aduse, odată ce este dezbătut un proiect de lege la un subiect, cum e modificarea Codului electoral și schimbarea sistemului electoral, unul, cel legat de uninominal, introdus pe ordinea de zi, proiectul nr.60, logic este ca să fie examinat și dezbătut și cel de a-l doilea proiect aflat pe agenda Parlamentului, proiectul nr.123 din... cer scuze, nr.123 din 19 aprilie 2017.

Am discutat cu colegii din majoritatea parlamentară, liderii grupurilor parlamentare care fac parte din majoritatea parlamentară și le voi da posibilitatea să se expună și verbal, dar, în calitatea mea de Președinte al Parlamentului, invocând același articol 43 alineatul (3) și (4) – 46, cer scuze, o zi mai grea astăzi, articolul 46 din Regulamentul Parlamentului, să fie propus introducerea pe ordinea de zi și a proiectului de Lege nr.123 din 19 aprilie 2017.

Rog colegii să ia o atitudine înțelegătoare și colegială față de această propunere, dar, bineînțeles, cu posibilitatea de a vă expune.

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos, foarte succint.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Președinte,

Avînd în vedere deja argumentele pe care le-ați invocat și faptul că Parlamentul a inclus pe ordinea de zi proiectul uninominal, Grupul Parlamentar Popular European susține introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr.123.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnule Lupu,

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Marian Lupu:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Eu gîndesc că aici temă pentru multe discuții și dezbateri nici nu există. Situația îmi pare a fi foarte clară. Cuvîntul-cheie este cuvîntul „logică”. Noi

discutăm astăzi la propunerea care ați înaintat-o, un proiect și atunci este firesc și logic ca un alt proiect, fie și cu abordare diferită, dar care vine la același subiect, să fie discutat în cadrul aceleiași ședințe.

Mi-ar fi părut alogic și lipsit de bun simț dacă, de exemplu, s-ar fi insistat doar pe o variantă, astfel încât să se dea dovadă de lipsă, de exemplu, de respect. Nu vorbesc doar de colegi, dar lipsă de respect pentru subiectul pe care-l punem în discuție. Or, este un subiect deloc simplu, este un subiect complex, de maximă importanță pentru țară.

Deci poziția noastră este una favorabilă și vom susține...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc mult pentru înțelegere.

Invocând atunci articolul 46 alineatul (3) și (4) din Regulamentul Parlamentului, onorat Plen, vă propun introducerea pe ordinea de zi, pentru dezbateri în primă lectură, a proiectului de Lege nr.123 din 19 aprilie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Cu majoritatea celor prezenți în sală, proiectul de Lege nr.123 din 19 aprilie... din 19 aprilie 2017 a fost introdus pe ordinea de zi.

Și luând în considerare că ambele proiecte de legi nu au raportul Comisiei juridice, rog frumos, prin a cere plenului Parlamentului o pauză, comisia să se convoace pentru a examina ambele subiecte.

Vă rog frumos, doamnă Apolschii.

Doamna Raisa Apolschii:

Da, este adevărat. Și, în legătura cu aceasta, vreau să fac un anunț: Comisia se întrunește în biroul nr.517.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Se acordă o pauză de o oră.

Revenim la ora 15.00.

Vă mulțumesc foarte mult.

P A U Z Ă

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Andrian Candu:

Anunțați toți colegii să revină în plenul Parlamentului.

Domnule Grama,

Domnule Pleșca,

O să vă rugăm să treceți la locurile voastre, fiindcă numărătorii încearcă să vadă toată prezența pe sectoare și este important să fie toți la locurile lor.

Dragi colegi,

Rog numărătorii să ne dați prezența în sală.

Să rugăm tehnicienii, astăzi, să conecteze microfonul domnului Mitriuc pentru sectorul nr.1.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 46.

Sectorul nr.2 – 35.

Domnul Andrian Candu:

Cer scuze, sectorul nr.1 niciodată nu a fost 46 (*voci din sală*) ah, astăzi. Am înțeles. S-ar putea să avem mai mult de 101 de deputați în sală și asta ar fi o problemă.

Vă rugăm frumos, domnule Mitriuc, încă o dată sectorul nr.1.

N u m ă r ă t o r i i:

Îmi cer scuze, domnule Președinte – 26.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Sectorul nr.2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.2 – 35.

Sectorul nr.3 – 12.

Domnul Andrian Candu:

73 de deputați în sală. Putem începe... putem continua lucrările plenului și luînd în considerare subiectele care au fost discutate la comisia juridică, rugăm frumos să...

Onorat Plen,

Rog să trecem la examinarea și dezbateră subiectului legat de proiectul nr.60 din 14 martie 2017, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Prezintă proiectul de lege deputatul Serghei Sîrbu.

Vă rugăm frumos la tribuna principală. Doar vroiam să vă întreb dacă comisia ați reușit, aveți rapoarte pentru ambele proiecte?

Vă mulțumim mult.

Domnule Sîrbu,

Vă rugăm frumos încercați... da, subiectul este foarte complicat, delicat, foarte complex, în general, dar în același timp încercați să fiți cât mai succint.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați deputați,

Onorat Parlament,

A venit timpul să spunem adevărului pe nume. Permiteți-mi să vă prezint pe succint proiectul de Lege nr.60 din 14 martie 2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Se propun modificări la Codul electoral al Republicii Moldova și la Legea despre statutul deputatului în Parlament.

Prin inițiativa în cauză se propune modificarea sistemului electoral al Republicii Moldova în cazul alegerilor parlamentare. Proiectul prevede trecerea de la un sistem electoral cu reprezentare proporțională pe liste de partid la un sistem prin vot majoritar pe circumscripții uninominale.

O asemenea practică nu este nouă pentru Republica Moldova deoarece a fost aplicată pînă în anul 1994 la alegerile parlamentare. Pînă în prezent se aplică la alegerea primarilor, deputaților din Adunarea Populară a Găgăuziei, a Bașcanului Găgăuziei și a Președintelui Țării din anul 2016.

În practica electorală internațională sistemul electoral majoritar sută la sută este aplicat de zeci de ani în așa state cu o democrație dezvoltată precum SUA, Canada, Marea Britanie sau Franța. În multe state din lume camerele superioare ale legislativelor, de asemenea, se aleg prin vot majoritar.

Analizînd practica internațională distingem că nu există un model unic și fiecare țară își alege în mod suveran modelul electoral care este cel mai potrivit la o anumită perioadă. Multiplele recomandări ale Comisiei de la Venetia și OSCE, de asemenea menționează faptul că alegerea sistemului electoral este decizia suverană a fiecărui stat.

Fiecare din sistem electoral are atît avantaje, cît și dezavantaje. Totodată, examinînd practica electorală și politica Republicii Moldova din ultimii 20 de ani, luînd act de rezultatele ultimelor sondaje de opinie și solicitările directe ale

cetățenilor Republicii Moldova, s-a constatat necesitatea perfecționării acestui sistem și a crea cea mai optimă sistemă de vot, anume prin vot majoritar pe circumscripții uninominale unde deputații vor fi aleși direct de către cetățeni.

Votarea deputaților în bază de liste de partid nu mai este justificată dat fiind pierderea contactului dintre cetățeni cu aleșii poporului. De multe ori cetățenii nu cunosc marea majoritate a candidaților de pe listele de partid cu excepția a câțiva din lideri și nici un au cum influența formarea acestor liste care este doar prerogativa conducerii formațiunii politice.

Potrivit Constituției și Legii Supreme în exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului. În realitate această normă de drept nu-și găsește dezvoltare plenară. Iar poporul, de regulă, votează doar pentru o formațiune, pentru un lider, pentru anumite simboluri politice. În această situație, ceilalți deputați aleși pe lista partidului nu au proprie identitate politică, fiind obligați moral să voteze la fel ca și liderul său sau cum decide partidul.

În acest caz, în vederea asigurării unei transparențe maxime și apropierea cetățenilor de alegătorii săi se impune această schimbare, astfel ca cetățenii să poată să aleagă persoane concrete care să-i reprezinte în circumscripția electorală în forul legislativ suprem.

Acest fapt ar putea favoriza mult și la asigurarea unei stabilități mai mari și va spori independența deputaților în acțiunile sale.

De remarcat faptul că deja peste 80 mii de cetățeni au subsemnat și susțin inițiativa de alegere directă a deputatului în Parlament pe circumscripții uninominale.

Din punct de vedere social, modificările propuse oferă fiecărui cetățean un acces mai mare la procesul decizional, la nivel legislativ, prin intermediul deputatului ales, dat fiind faptul că ultimul este dependent de votul fiecărui cetățean din localitățile de circumscripție.

În același timp, crește responsabilitatea partidelor, care rămîn a fi principalele formațiuni politice abilitate să identifice, să pregătească și să promoveze cadre pentru sistemul politic-administrativ al Republicii Moldova, însă, vor fi obligate să țină cont de competența acestora și de credibilitatea candidaților propuși în fața alegătorilor din fiecare circumscripție uninominală.

Este necesar de remarcat că subiectul modificării sistemului electoral al Republicii Moldova a fost expertizat deja de către Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția).

Menționăm că majoritatea recomandărilor experților Comisiei de la Veneția au fost luate în considerație și la elaborarea acestui proiect de lege în condițiile celor mai bune practici în materie electorală, ținînd cont de standardele Consiliului Europei și OSCE/ODIHR.

Mai mult ca atât, identificarea soluțiilor ce țin de asigurarea votului peste hotarele țării, de asemenea au fost luate în considerare, reieșind din recomandările anterioare ale Comisiei de la Veneția și expertizelor acestei instituții.

Modificarea sistemului electoral va aduce un șir de avantaje, dar cele mai importante vor fi următoarele:

- alegătorii își vor alege direct deputații pe care îi cunosc, în care au încredere și care provin din circumscripțiile în care domiciliază;

- deputații vor fi mai aproape de cetățeni, vor reprezenta uniform toată țara și toate categoriile de oameni, inclusiv minoritățile;

- deputații vor fi responsabili direct în fața cetățenilor și vor putea fi revocați sau li se va ridica mandatul de aceeași cetățeni prin referendumul local. Astăzi o astfel de posibilitate nu există.

- și pentru prima dată în Republica Moldova cetățenii domiciliați peste hotarele țării vor putea să-și aleagă proprii candidați din diasporă și vor vota pentru circumscripțiile uninominale constituite peste hotarele țării în baza unor criterii foarte clare.

Deci foarte succint. Se propune în acest proiect de lege să fie constituite 101 circumscripții uninominale în care se vor alege 101 deputați dintr-un singur tur. Va fi considerat ales candidatul care va obține cele mai multe voturi. Și pentru a înregistrat un candidat urmează a fi colectate cel puțin o mie de semnături.

Noi introducem o procedură de revocare a deputaților din funcție similară ca și în cazul revocării primarilor în cazul în care nu îndeplinesc interesele comunității și nu își îndeplinesc atribuțiile conform legii, o procedură rigidă, dar care îi va responsabiliza pe fiecare deputat.

Totodată, dat fiind modificarea sistemului electoral se impun și unele modificări la Legea despre statul deputatului în Parlament referitor la mandatul de deputat ales pe circumscripții uninominale.

De asemenea se propune ca Comisia Electorală Centrală, în termen de șase luni, să constituie circumscripțiile electorale uninominale permanente în bază de criterii foarte clare teritorial-demografice și în dependență de numărul alegătorilor înscși în listele electorale.

Se propun a fi constituite și circumscripții pentru regiunea din stînga Nistrului. Autorii propun o perioadă de tranziție pînă la identificarea unui mecanism viabil de asigurare a procesului electoral în această regiune, deci alegerile în localitățile din stînga Nistrului se vor desfășura după ce autoritățile vor deține controlul asupra procesului politic și electoral.

De asemenea proiectul în cauză a fost expedit pentru expertizarea Comisiei de la Veneția. Avizul urmează a fi aprobat în ședința plenară din luna iunie curent, evident vom lua în considerație recomandările înaltei structuri europene.

Sîntem deschiși pentru a accepta orice obiecție și propunere constructivă pentru a perfecționa acest proiect de lege. Sperăm ca în urma acestor dezbateri în plenul Parlamentului acest proiect va fi îmbunătățit substanțial.

Stimați deputați,

Rog susținerea și votarea acestui proiect de lege în prima lectură. Așa să ne ajute Dumnezeu.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule Sîrbu, pentru prezentare.

Și în continuare începem runda de întrebări-răspunsuri.

Și prima intervenție din partea domnului Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Prima întrebare am s-o am.

Stimate domnule raportor,

Dumneavoastră ați vorbit despre faptul că prima dată în Republica Moldova de la '94 încoace le va fi asigurat dreptul cetățenilor noștri aflați în stînga Nistrului să voteze pe circumscripții uninominale să-și aleagă deputatul. În aceeași ordine de idei, la articolul III din proiect la „Dispoziții finale și tranzitorii”, la alineatul (3) se indică că: alegerea deputaților în Parlament din circumscripțiile nominale constituite pentru localitățile din stînga Nistrului, aflate temporar în afara controlului constituțional, vor fi organizate după restabilirea controlului constituțional din partea autorităților publice ale Republicii Moldova.

În acest sens, citind proiectul și această normă, noi concluzionăm următoarele, că, de fapt, ați prevăzut un mecanism pentru votare în circumscripțiile uninominale pentru cetățenii noștri din Transnistria, dar dreptul de vot pentru cetățenii noștri nu va fi asigurat sau propriu-zis alegerile nu vor avea loc.

Spuneți, vă rog, dumneavoastră nu încălcați prin aceste prevederi Constituția Republicii Moldova prin care clar este prevăzut, că cetățenii au dreptul de a vota și de a fi aleși?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Noi cu opoziția avem multe divergențe, probabil reintegrarea țării ar trebui să fie un subiect care să ne unească pe noi toți și asigurarea dreptului la vot pentru locuitorii din stînga Nistrului ar trebui să fie o problemă comună. Autorii în acest proiect de lege la moment nu au identificat un mecanism viabil cum să asigurăm un proces electoral în regiunea din stînga Nistrului, de aceea am propus o perioadă

de tranziție, că aceste alegeri vor fi efectuate în regiunea din stînga Nistrului atunci cînd vom deține un control constituțional.

Dă Doamne, pînă la alegerile 2018, domnule deputat, împreună cu toată societatea, să reintegrăm țara, astfel ca toți cetățenii să poată să voteze inclusiv din regiunea transnistreană. Și dacă aveți niște propuneri și un mecanism mai perfect pentru a perfecționa și a asigura această votare în regiunea din stînga Nistrului sîntem deschiși să discutăm pentru lectura a doua.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bolea,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Vasile Bolea:

O precizare. Întregul text al acestui proiect, dumneavoastră cel puțin de două, dar mai bine-zis de vreo patru ori încălcați Constituția Republicii Moldova. Atunci cînd nu le dați posibilitate cetățenilor aflați în stînga Nistrului să voteze, atunci cînd introduceți revocarea deputatului, care nu este prevăzut de Constituția Republicii Moldova și în mai multe texte din acest proiect. Eu nu văd necesitatea cum noi vom putea să votăm pentru acest proiect dacă el din start încalcă Constituția Republicii Moldova? Asta prima.

În al doilea rînd, odată ce nu le este asigurat cetățeanului Republicii Moldova aflați în stînga Nistrului dreptul să voteze, atunci fizic, aici, în Parlamentul Republicii Moldova, noi nu vom avea 101 deputați, vor fi mult mai puțini. Și aici e întrebarea, dacă vor fi mult mai puțini deputați, atunci va trebui să modificăm nu numai Codul electoral, dar și alte acte legislative.

Aici eu mă întreb, majoritatea Parlamentului, adică majoritatea votului va fi de 51 sau din acel număr care va exista la acel moment? Cum noi o să putem să votăm legi, cum? Dacă pînă acum a existat aceeași problemă? Majoritatea cît constituie? 51 sau 52 de deputați. Dar în acest proiect acel mecanism care dumneavoastră îl prevedeți, atunci în general va fi o încurcătură totală.

A doua întrebare. Iarăși la acele încălcări ale Constituției pe care dumneavoastră le faceți sau le propuneți în acest proiect. Referitor la revocarea deputatului prin referendum. Eu înțeleg că dumneavoastră ați luat fix aceeași abordare cum și în cazul primarilor, dar primarul nu este deputat, domnule Sîrbu. Primarul reprezintă colectivitatea locală, dar deputatul reprezintă poporul, cetățenii, întregul popor al Republicii Moldova.

Și cum dumneavoastră prin acest proiect, prin revocarea deputatului, ce aveți în vedere și cum vreți să depășiți acea încălcare a Constituției care o propuneți ca noi astăzi s-o votăm?

Domnul Serghei Sîrbu:

Este opinia dumneavoastră. Noi considerăm că nu depășim normele constituționale și a Legii supreme pînă cînd nu avem o decizie definitivă a Înaltei Curți se prezumă toate normele a fi constituționale. Există opinii, respectăm opinia dumneavoastră.

Ce ține de revocare, am mai spus-o, Constituția prevede posibilitatea de ridicare a mandatului de deputat. Astăzi, domnule deputat, dacă dumneavoastră nu depuneți declarația de avere, atunci alți deputați pot să vă ridice mandatul.

Noi propunem un mecanism mai eficient. Noi propunem ca acei deputați care sînt aleși anume dintr-o comunitate din acea circumscripție locală dacă nu-și exercită drepturile și interesele, tot acei alegători din acea comunitate și circumscripție să inițieze procedura de revocare prin referendum local, doar astfel vom putea să responsabilizăm întreaga clasă politică a Republicii Moldova .

Și aici, domnule deputat, nu alți deputați vă vor ridica mandatul, dar cetățenii care v-au ales vor putea să vă ridice mandatul. De aceea considerăm că există o posibilitate și o procedură.

Dar, totodată, pentru să nu existe careva speculații, evident că noi sîntem gata să perfecționăm acest mecanism de ridicare a mandatului. Dacă va fi necesar să venim cu anumite clarificări și în Legea Supremă, atunci vom examina și această posibilitate să clarificăm noțiunile de revocare sau de ridicare, inclusiv în Constituția Republicii Moldova.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, domnule Bolea.

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Ultima precizare.

Stimate domnule coleg,

Dumneavoastră ați încurcat primarul cu deputatul. Dacă primarul reprezintă colectivitatea locală, apoi să nu credeți că deputatul, cum propuneți dumneavoastră, să fie ales din mahalaua de la Ghelăuza și va reprezenta mahalaua de la nu știu unde.

Deputatul, de fapt, reprezintă întreg poporul Republicii Moldova. Și în cazul respectiv, ceea ce ține de revocare, este o încălcare directă a Constituției Republicii Moldova, cum, de fapt, dumneavoastră și ați făcut-o atunci cînd ați votat Legea Procuraturii și, ați găsit careva nuanțe că articolul respectiv va intra în vigoare după ce va ninge în primăvară.

Mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Este...

Domnul Andrian Candu:

Și a nins. (*Rîde.*) Asta vroiau să zică colegii că a și nins în primăvară. Cer scuze pentru comentariu.

Domnule Bolea,

Poate de asta și a nins, într-adevăr.

Domnule Sîrbu,

Dacă mai aveți ceva de răspuns la precizare?

Domnul Serghei Sîrbu:

Este opinia domnului deputat.

Noi am spus că considerăm că nu există nici o încălcare și n-am ce comenta.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnul Lebedinschi.

Tehnicienii,

Vă rog frumos, atenție.

Domnul Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Domnule Sîrbu,

Dumneavoastră ați numit câteva țări unde sînt sisteme uninominale de alegere a deputaților. Numiți, vă rog, în care din aceste țări există parlamente unicamerale, cum este în Republica Moldova, și în general, din toată lumea, unde Parlamentul îi unicameral, iar sistemul de vot este uninominal.

Domnul Serghei Sîrbu:

Consider că nu există nici o relevanță în a compara camerele unor parlamente, deoarece, de exemplu, în SUA, într-adevăr, sînt două camere și în ambele camere deputații ori senatorii sînt aleși prin vot uninominal. În Marea Britanie – Camera inferioară este aleasă prin vot uninominal, Camera Lorzilor este numită direct de Regină. În Franța, evident, tot sînt aleși prin vot uninominal.

Noi sîntem un Parlament unicameral.

Dacă dumneavoastră propuneți să avem și a doua cameră superioară, rămîne să veniți cu o inițiativă.

Noi, eu consider că nu avem nevoie noi de a doua cameră în Parlamentul Republicii Moldova.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Lebedinschi,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Precizare. Adică noi facem iarăși un laborator din Republica Moldova. Am avut noi 7 aprilie. După aceasta s-a pornit și în alte țări ș.a.m.d.

Bine. A doua întrebare. Spuneți, vă rog, pentru secțiile de votare după hotare, dumneavoastră nu prevedeți absolut nici un criteriu clar, cum vor fi alese acestea, cum vor fi formate ele?

Domnul Serghei Sîrbu:

Criteriile sînt foarte clare și ele reiese din recomandarea Comisiei de la Veneția din luna iunie 2016. Atunci cînd noi am modificat Codul electoral ce ține de alegerile prezidențiale și am luat act de recomandările Comisiei de la Veneția și am adăugat criterii suplimentare în afară de cetățenii care, evident, sînt la înregistrare consulară, noi am adăugat înregistrarea prealabilă din timp a cetățenilor plus numărul de alegători care au participat la scrutinul precedent. Evident, am lăsat aceleași criterii ... pentru constituirea circumscriptiilor.

Și Comisia Electorală Centrală va urma să organizeze și, printr-un regulament intern, va dezvolta procedura de înregistrare prealabilă astfel ca să cunoaștem întinderea geografică și demografică a cetățenilor de peste hotarele țării, să știm cîte secții de vot să deschidem și hotarele circumscriptiilor. Criteriile sînt foarte clare.

Dacă doriți, practica internațională ce ține de alegătorii de peste hotare, mai există un criteriu care este folosit în acele state care permit votarea peste hotare, este vorba despre listele de alegători propriu-zise din țările respective, dar votarea pe listele de alegători peste hotare poate avea loc doar în baza unei înregistrări obligatorii.

Dacă dumneavoastră considerați că ar trebui și acest criteriu suplimentar, ați putea să veniți cu un amendament pentru lectura a doua, să-l examinăm. Atunci, cu siguranță, vom ști cîți cetățeni sînt peste hotare, cîți vor să voteze, dar este deja o altă măsură, un alt mecanism mai viabil. Sîntem gata pentru lectura a doua să-l perfecționăm, dacă considerați că este necesar și vom consulta, evident, și opinia Comisiei de la Veneția la acest subiect.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Lebedinschi,

Vă rog frumos, precizare.

Domnul Adrian Lebedinschi:

De fapt pe mine mă interesa după care principii dumneavoastră o să deschideți secții de votare și din ce va reveni numărul lor. Dumneavoastră...

Noi constituim pe teritoriul Republicii Moldova 101 circumscripții, potrivit proiectului dumneavoastră. Câte din ele vor fi după hotare, câte vor fi în Transnistria? Cu Transnistria e clar. Dumneavoastră așa și n-ați spus cum. Câte vor fi în fiecare raion? Asta am avut în vedere. Din care principii dumneavoastră o să reieșiți. Din proiectul dumneavoastră aceasta nu se vede.

Domnul Serghei Sîrbu:

Principiile... reiese criteriile foarte clare, este vorba de principiul teritorial demografic și numărul de alegători în liste.

Haideți, bine, nu... nici într-o lege, nici într-o țară nu există expres în lege harta tuturor secțiilor și circumscripțiilor. În unele legi, de exemplu, în Franța există o cotă – o circumscripție la 76 de mii de alegători.

Iarăși, ar putea fi și o asemenea cotă, dar noi considerăm că ține de Comisia Electorală Centrală deja să stabilească care deține Registrul de stat al alegătorilor.

Și dacă noi, de exemplu, avem 2 milioane 800 de alegători, evident, cota ar putea fi 28 de mii de alegători pentru o circumscripție și va fi un criteriu, un criteriu și hotarele propriu-zise se va calcula în dependență și de hotarele secțiilor de votare. Dar nu putem să scriem acest criteriu acum în lege. Și nici o lege nu veți găsi hotarele secțiilor.

Comisia Electorală Centrală va avea 6 luni pentru acest proces.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Domnule Țap,

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Conform Constituției Republicii Moldova, Parlamentul este autoritatea supremă reprezentativă. Conform mecanismului pe care îl propun autorii proiectului, deputatul poate fi ales de un număr de votanți care ar fi mai mic decât o treime din numărul total pe circumscripție, ar putea fi chiar și sub 10 la sută. În acest context, sloganul care îl vedem la toate spoturile și acest know-how „deputatul său”, pur și simplu, afectează caracterul reprezentativ.

Cum comentați acest lucru?

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu afectează caracterul reprezentativ, domnule deputat.

Alegerea este un drept al cetățeanului, nu este o obligație. Nimeni...

Noi creăm toate condițiile și autoritățile vor crea toate condițiile ca cetățenii să-și poată exercita liber acest drept la vot. Nu putem să-l obligăm să vină la vot.

Toată practica europeană ne arată că, de fapt, pragul de validare ce ține de participare este eliminat, de aceea acest principiu al reprezentativității este respectat, mai ales că vom avea 101 circumscripții, 101 deputați care vor reprezenta uniform și egal întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv minoritățile care, pînă la acest moment, nu erau reprezentate în baza votului cetățenilor, dar în baza doar a voinței politice unui lider de partid.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Iurie Țap:

Mai întîi voi comenta.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog.

Domnul Iurie Țap:

De fapt, eu am întrebat altceva. În cazul cînd circumscripția are 50 de mii de alegători, vor fi prezenți 40 de mii și vom avea 10 candidați, păi, aici este riscul că sistemul, pe care-l propuneți, majoritar, poate să ia 7–8 mii de voturi, să devină deputat, nu reprezintă circumscripția, deci afectează grav caracterul reprezentativ.

Și a doua întrebare. Al doilea know-how ține de faptul că deputatul poate fi revocat, o idee care prinde și, într-un fel, parcă ar fi. Doar că, dacă e să luăm acel temei la care vă referiți, citez: „nu respectă interesele comunității circumscripției și nu exercită, în mod adecvat, atribuțiile de deputat”.

În primul rînd, comunitatea circumscripției nu este în limbajul juridic administrativ nici al Republicii Moldova, nici a comunității europene. Sînt colectivități teritoriale locale de un nivel, al doilea etc.

De aceea este o problemă. Dar ce are, vă rog să-mi explicați, deputatul care, conform Constituției, face legi în Parlament, se preocupă de procesul de legiferare și interesele comunității sau colectivității locale, circumscripției?

Vă rog să explicați acest lucru.

Domnul Serghei Sîrbu:

Îmi pare rău că nu sînteți poate în Congresul Statelor Unite, să întrebați congresmenii din SUA ce interes au ei să reprezinte acel district din care au fost aleși. Cu siguranță, vă vor da un răspuns pe măsură.

Deputatul Republicii Moldova este alesul poporului și el trebuie să aibă, evident, acea grijă față de atribuțiile de deputat, să voteze legi, dar nu înseamnă că el nu trebuie să se gîndească la interesele acelei comunități sau acelei circumscripții din care a fost ales.

Doar așa vom responsabiliza noi clasa politică și vom moderniza clasa politică. Și cred că dacă cetățenii acum vă aud și înțeleg că deputatul nu ar trebui în genere să aibă nici o atribuție cu comunitatea, atunci cred că le pare foarte rău să audă așa ceva.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Precizare, da, domnule Țap, înțeleg că mai aveți.

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Domnule deputat Sîrbu,

Doar o rugăminte: să nu manipulați, să nu trișați. Nu este bine deloc. Eu mă străduiesc să fiu corect și doar voi preciza. De fapt, interesele comunității, fișa postului sau primarul, sau un specialist are fișa postului, are concrete responsabilități. În acest sens, deputatul nu este legat de o circumscripție și aici este marele neadevăr. Nu se poate.

Eu tocmai îmi doresc ca cetățenii, în sfîrșit, să înțeleagă, noi trebuie să educăm cetățenii, dar nu așa, stimați colegi. Nu este bine.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu cred că deputații trebuie să educe cetățenii. Cred că invers, cetățenii ar trebui să educe toată clasa politică și să o responsabilizeze odată și odată.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Smirnov,

Vă rog frumos, intervențiile dumneavoastră.

Domnul Eduard Smirnov:

Спасибо, господин Председатель.

Уважаемый господин Сырбу,

для себя я сделал очень четко оценку вашего законопроекта, с которым вы выступаете, выходите. Я считаю, образно говоря, что это спасательный круг, который выбрасывает экипаж тонущего корабля под названием «Демократическая партия», не больше и не меньше.

Поэтому, у меня нет желания вносить какие-то, хотя у меня много вопросов, вносить какие-то вам изменения на второе чтение. У меня нет желания спасти Демократическую партию.

И то большинство, которое сегодня сформировано Демократической партии, это не что иное, как останки кораблекрушения от фракций и партий, входящих в Парламент.

Вы называли сегодня несколько стран, которые имеют ту же самую систему, которую вы предлагаете. Можно назвать десятки других стран, у которых существует пропорциональная система. Дело не в этом.

А вот вы сделали анализ, какие партии, какие страны преимущественно выбирают одномандатную систему? Я вам скажу какую. Я тоже этот вопрос изучал – те страны, где низкий уровень демократии.

У нас же «схваченная» страна. Вы имеете возможность...

Domnul Serghei Sîrbu:

США, Великобритания и Франция – вы это имеете в виду? Низкий уровень демократии?...

Domnul Eduard Smirnov:

Вы... Дайте мне, пожалуйста, договорить.

Вы «схваченная» страна, которая лучше оперировать с отдельными кандидатами: одного подкупить, другого посадить, третьему пригрозить и прочее, и прочее.

Но у меня вот какой вопрос хочу я вам задать, я вам задавал его на комиссии, вы, наверное, готовы на него ответить. Но тем не менее я хочу повториться. Скажите, пожалуйста, вот у нас выборы примаров сел и городов идут, в принципе, по одномандатной системе, и там тоже есть закон, который предполагает сделать референдум и убрать неугодного примара. Я вас спрашиваю: сколько случаев у нас в стране такого рода, когда проводились какие-то референдумы и отставка примаров?

Domnul Serghei Sîrbu:

Ну, во-первых, господин депутат...

Domnul Andrian Candu:

În română, vă rog frumos.

Domnul Serghei Sîrbu:

... Демократическая партия очень хорошо плавает. Нам ваш спасательный круг не нужен, особенно от вас.

Ce ține de revocarea primarilor, foarte multe referendumuri locale de revocare a primarilor au avut loc în Republica Moldova.

Într-adevăr, nu sînt poate o cifră impunătoare de referendumuri pozitive, dar cred că cel puțin vreo 15, 20 de primari au fost revocați, au fost revocați și încă vor fi revocați, și atunci nu înțeleg întrebarea aceasta.

Atunci de ce dumneavoastră ați inițiat referendum de revocare a primarului în Chișinău dacă dumneavoastră contestați această procedură de revocare?

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult. (*Rumoare în sală.*)

Vă mulțumim.

Vă rog frumos, noi dezbatem un subiect...

Domnule Smirnov,

Numai puțin.

Domnule Sîrbu,

Vă rog frumos, noi ne respectăm fără a ne provoca, răspundem la întrebările tehnice pe marginea proiectului de lege, la fel și întrebările sînt axate pe marginea proiectului de lege, fără atac la persoană.

Domnule Smirnov,

Vă rog frumos, precizarea dumneavoastră sau a doua întrebare.

Domnul Eduard Smirnov:

Я... уточнение. Я задал вопрос неслучайно, потому что у нас есть закон, у нас это возможно, и вы предполагаете это делать то же самое по депутатам. Я еще раз говорю, что это не работает. Это нереально и это просто декларации, не больше и не меньше.

Спасибо.

Domnul Serghei Sîrbu:

Я уважаю ваше мнение. Но правда...

Domnul Andrian Candu:

Vedeți, domnule Smirnov, și în stat așa-numit „capturat” se respectă libertatea de exprimare și se alege un Președinte. Cred că nu puneți la îndoială legitimitatea alegerii Președintelui Dodon într-un stat capturat.

În continuare, domnul Ghilețchi.

Vă rog frumos.

Se pare că sărim peste domnul Ghilețchi.

Domnule Novac,

Vă rog frumos.

Domnul Grigore Novac:

Novac,

Domnule Președinte.

Vă mulțumesc.

Domnule autor,

Unul dintre autori, de fapt, noi, ca atare, înțelegem care este scopul de ce majoritatea actuală, de fapt, PD-ul pedalează așa de mult pe acest proiect. Este clar, dar chiar și la comisie nu ați putut să ne răspundeți la unele întrebări și este logic de ce nu ați putut, deoarece nu aveți mecanisme de a le rezolva.

Este clar, în principiu, că dumneavoastră, pe de o parte, parcă vorbiți de reîntregirea țării, dar, pe de altă parte, intenționat, anume prin acest proiect, lipsiți cetățenii care locuiesc permanent în stînga Nistrului, îi lipsiți de dreptul de a vota și de a fi ales, intenționat îi lipsiți de acest drept.

Dar întrebarea mea este alta, referitor la candidații din diasporă: în ce mod și în baza căror liste se va acorda dreptul candidaților care au de gînd să candideze din diasporă de a colecta semnături în afara țării?

Or, noi cunoaștem că în afara țării nu există liste permanente și, respectiv, candidatul nici măcar nu știe unde să meargă pentru a colecta aceste semnături în susținerea candidaturii sale.

Clar lucru că dumneavoastră acuși o să spuneți că trebuie să meargă candidatul cam pe unde se strîng microbuzele prin Frankfurt, prin Roma ori Verona, dar asta nu este o ieșire din situație. Or, noi cunoaștem din start că-i punem în condiții inegale pe candidații care doresc să candideze, prin proiectul dumneavoastră.

Domnul Serghei Sîrbu:

Invers, domnule deputat, noi privilegiam candidații din diasporă, deoarece dacă ați fi citit atent ați fi văzut că candidații din diasporă urmează să colecteze semnături din oricare din circumscripțiile de peste hotare, nu doar dintr-una singură.

Și, mai mult ca atât, nu există o procedură de verificare și autentificare a semnăturilor din diasporă. Deci vor avea libertatea să colecteze semnături de la oricare cetățean al Republicii Moldova și organul electoral nu va verifica domicilierea acestuia, deoarece nici nu avem un astfel de mecanism.

Unica condiție: să nu fie repetată această semnătură cu alte semnături. Invers, deci candidații din diasporă vor fi mult privilegiați în comparație cu candidații din circumscripții din țară.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Cer scuze, cineva a zis de procedură. N-am... (*Rumoare în sală.*)

Da, cer scuze.

Domnule Novac,

Vă rog frumos. Pofțiți.

Domnul Grigore Novac:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule autor,

Dumneavoastră, practic, ați recunoscut că statul nu cunoaște unde sînt cetățenii Republicii Moldova, dar de unde să cunoască candidatul, pe unde să-i caute el?

Apropo, în proiectul propus de Frațiunea Socialiștilor candidatul trebuie să colecteze 600 de semnături...

Domnul Serghei Sîrbu:

De unde?

Domnul Grigore Novac:

... indiferent din care circumscripție. Nu vorbim de peste hotare, de oriunde.

Ceea ce propuneți dumneavoastră, dumneavoastră propuneți să colecteze 1500 de peste hotare. De unde? Idee nu are de unde să se ducă el să le colecteze.

Adică voi, în proiectul dumneavoastră, propus de dumneavoastră, din start, practic, îl puneți pe candidat în situația ca să nu mai poată colecta aceste semnături. El nu are idee de unde să se ducă să le colecteze și condițiile îs inegale de joc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Corect. Ei sînt privilegiați de peste hotare.

Domnul Grigore Novac:

Cu ce sînt privilegiați? Ei nu sînt privilegiați, dimpotrivă li se dă peste mîini, domnule autor.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Dacă dumneavoastră votați acest proiect de lege în lectura a doua, vă promit că găsim un mecanism și eliminăm și... perfecționăm acest mecanism exact așa ca să acordăm și mai multe privilegii cetățenilor noștri de peste hotare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult. (*Voci în sală.*)

Vă rog frumos, domnule Novac, dacă aveți a doua întrebare.

Domnul Grigore Novac:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

A doua întrebare. Dar, în principiu, domnule Sîrbu, este clar că dumneavoastră nu aveți scop ca să le dați drept, ori cunoașteți din start cum a votat diaspora și cum va vota. Opțiunile nu s-au schimbat, viziunile politice nu s-au schimbat și diaspora sînt acei care doresc la ziua de azi să vă pedepsească pe dumneavoastră, nu persoana dumneavoastră personal.

Întrebarea numărul doi. (*Voce din sală.*) Dar cine strigă acolo? Dumneavoastră? Ce garanții suplimentare se acordă cetățenilor Republicii Moldova din diasporă prin proiectul care l-ați propus dumneavoastră? Garanții de a vota, mă refer. Asta este întrebarea.

Domnul Serghei Sîrbu:

Niciodată în istoria Republicii Moldova cetățenii domiciliați peste hotare nu au putut să-și aleagă un reprezentant propriu în Parlamentul Republicii Moldova, nu au avut circumscripție, nu și-au ales niciodată candidatul la modul direct. Iată că prima dată în istoria Republicii Moldova diaspora va putea să-și înainteze propriul candidat, să susțină propriul candidat din diasporă, din circumscripție și să-l delege în Parlamentul Republicii Moldova anume acea persoană, dar să nu voteze o siglă de partid, o listă de partid sau un lider de partid.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim mult.

Ultima precizare domnule Novac.

Domnul Grigore Novac:

Da. Precizare.

Domnule Sîrbu,

Candidații din diasporă pot să bine, mersi, să candideze și astăzi, pe listele unui partid, spre exemplu, nu e neapărat să fie membru de partid, dar poate să o facă. E corect? E corect. Ca să facem o diferență... prin proiectul propus de Frațiunea Socialiștilor, în proiectul nr.123 se propune ca în diasporă să se voteze

două zile, care este o practică nu doar... că nu am inventat-o noi... se mai întâmplă în lume așa.

Domnul Serghei Sîrbu:

Ați inventat-o.

Domnul Grigore Novac:

Două zile pentru a exercita acest drept constituțional de a vota. Doi. Prin proiectul nr.123 se propune mărirea numărului buletinelor de vot pentru secțiile de votare din afara țării – pentru toate, apropo – de la 3000 la 5000 și deci, respectiv, când avem un număr mai mare de buletine de vot și avem, pe de altă parte, două zile de a-și exercita dreptul la vot, acesta este un drept suplimentar. Iar ceea ce ați spus dumneavoastră ca răspuns, nu este o...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Asta a fost o precizare, domnule Sîrbu. Nu neapărat trebuie să răspundeți.

Doamnă Spătari,

Vă rog frumos intervențiile dumneavoastră.

Doamna Mihaela Spatari:

Mulțumesc.

Stimate domnule Sîrbu,

La alegerile precedente, mă refer la cele prezidențiale, s-a întâmplat o mică scăpare care s-a transformat într-o mare problemă și mă refer aici la votul studenților, adică a celor care studiază într-o altă localitate, decât în cea în care își au viza de reședință.

Din câte văd eu acest proiect nu rezolvă această problemă. Cum în viziunea dumneavoastră, conform acestui proiect, cum vor vota, de fapt, studenții?

Domnul Serghei Sîrbu:

Fiecare alegător votează în raza domiciliului, deoarece noi avem nu o singură circumscripție națională, așa cum în cazul alegerilor prezidențiale sau în cazul actualului sistem, dar avem... propunem să avem 101 circumscripții uninominale și logic ca, anume acei alegători, din acea comunitate în care domiciliază să-și delege reprezentantul în Parlament. Pe acest principiu, exact ca și la alegerile locale, de fapt, deoarece studenții, la alegerile locale votează unde își au domiciliul, de aceea autorii propun acest concept.

Dacă pentru lectura a doua se va argumenta și extinderea acestui concept – de exemplu, în afară de domiciliu să voteze și cei care au reședință – atunci sîntem gata să examinăm și această propunere.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă Spătari,

Dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Doamna Mihaela Spatari:

Da. Mai întâi o precizare. Eu cred că este foarte important ca studenții și nu doar studenții, inclusiv cei care stau cu chirie, respectiv au domiciliu în altă parte – or, nu neapărat trebuie să ne așteptăm ca ei în ziua votului o să se ducă să voteze acolo unde își au reședința – cred că trebuie să ne gândim, să le asigurăm condiții de vot.

Și următoarea întrebare: în articolul 78 dumneavoastră precizați următoarele și o să vă citesc „desemnarea candidaților la funcția de deputat pentru fiecare circumscripție uninominală se face potrivit prevederilor statute ale partidelor și/sau blocurilor electorale”. Cum să înțelegem acest lucru? Sînt partidele discriminate față de candidații independenți? Sau este statutul mai important decît legea?

Mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu este o discriminare. Candidații pot fi independenți care au fost înaintați de acel grup de inițiativă, candidații pot fi înaintați de către partide și, evident, fiecare partid, conform documentelor statute, prevede care organ înaintează acei candidați. Dar, oricum, toți sînt egali în fața legii, deoarece și cei independenți, și cei înaintați de partide, vor trebui să colecteze acel minim necesar de semnături, de aceea sînt doar niște proceduri pur de identificare mai mult politică, decît procedurală. Toți sînt egali.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Spatari,

Vă rog frumos dacă aveți precizări, poftiți. Ultima precizare.

Doamna Mihaela Spatari:

Doar o precizare. În acest caz, înțeleg că acest aliniat nu își are locul aici?

Domnul Serghei Sîrbu:

El trebuie să fie, ca să nu înțelegem că partidele, în genere, dispar din acest proces electoral. Partidele ramîn să fie importante, doar că partidele vor trebui să își aleagă foarte atent candidații care să-i înainteze pe circumscripție, anume acei candidați care vor avea cea mai mare încredere a cetățenilor.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnul Furculiță.

Domnul Corneliu Furculiță:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule autor,

Spuneți-ne vă rog: au fost pe parcursul acestor ani depuse foarte enorme eforturi din partea Comisiei Electorale Centrale, din partea organismelor internaționale, au fost inclusiv finanțate organizații non-guvernamentale pentru a implementa politicile de transparență în finanțarea partidelor. În acest scop, partidele și-au desemnat trezorerieri, au disciplinat anumite departamente, au devenit transparente, sînt remarcate anumite succese în acest domeniu.

Cum veți putea să aplicați acest mecanism la care s-au depus atîtea eforturi în cazul candidaților uninominali?

Domnul Serghei Sîrbu:

Foarte simplu. Candidații care vor fi înaintați pe circumscripție uninominali ar putea fi susținuți financiar de către aceste partide politice, astfel ca în fondul electoral al fiecărui candidat să fie vărsată sumă direct de la partid, dar, evident, fiecare candidat va trebui să raporteze financiar de sine stătător în fiecare circumscripție. Nu se exclude una sau alta.

Partidele ramîn, partidele sînt finanțate, partidele participă și în alegerile prezidențiale și în alegerile locale și în referendumuri, doar se schimbă puțin mecanismul de raportare financiară, astfel ca să-i responsabilizăm financiar, deoarece cînd avem 101 deputați, evident toți ar trebui să răspundă pentru cheltuielile pe care le fac, dar partidul ar putea să-i finanțeze, da.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Domnule Furculiță,

Precizare sau a doua întrebare.

Domnul Corneliu Furculiță:

Precizare.

Deci partidul ar putea să participe la finanțarea acestui candidat, dar candidatul va trebui de sine stătător să ducă evidența, să raporteze ș.a.m.d.

Domnul Serghei Sîrbu:

Așa este. Corect.

Domnul Corneliu Furculiță:

Bine. Atunci, vă rog întrebarea a doua: ce se va întîmpla cu prevederile finanțării de la bugetul de stat în acest caz și cum va fi finanțarea în continuare? Deci, acel candidat care a trecut ca candidat independent pe circumscripția uninominală, el va beneficia de subvenții de la bugetul de stat?

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu. Noi nu modificăm sistemul de finanțare a partidelor. Doar partidele la moment, conform legislației, beneficiază de susținere de la stat, nu și candidații

independenți. Dacă în urma acestei reforme electorale se va impune necesitatea și să reformăm sistemul de finanțare politică, atunci este deja o altă etapă o altă inițiativă, vom analiza. La această etapă, noi nu modificăm sistemul de finanțare al partidelor.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Ultima precizare, domnule Furculiță.

Domnul Corneliu Furculiță:

Precizare. Eu constat, domnule autor, că privitor la finanțare dumneavoastră nu aveți răspunsuri convingătoare.

Domnul Serghei Sîrbu:

Eu vă respect foarte mult, domnule deputat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnul Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da. Vă mulțumesc.

Stimate domnule coautor,

Aici deja foarte mult s-a vorbit și sînt sigur că s-a vorbit despre problema oportunității politice a acestui proiect, dar eu aș vrea să mă opresc la problema legalității acestui proiect, acestui concept și în special legalității constituționale.

Colegii mei deja v-au pus o întrebare ce ține de problema Transnistriei din punct de vedere a respectării egalității drepturilor, ceea ce este în articolul 38 al Constituției Republicii Moldova. Dar mai există și articolul 77 al Constituției Republicii Moldova care clar prevede că unul din pilonii Republicii Moldova este inclusiv și integritatea țării. Cum vedeți dumneavoastră, reieșind din conceptul care dumneavoastră în propuneți, și anume că cetățenii și, în genere, Transnistria va fi exclusă din acest proces electoral a afecta această prevedere din proiectul dumneavoastră principiul integrității țării, principiul constituțional?

Domnul Serghei Sîrbu:

Stimate domnule deputat,

Cu părere de rău, 25 – 26 de ani cetățenii din stînga Nistrului au fost excluși din toate procesele politice și electorale din Republica Moldova, ei niciodată n-au putut să influențeze și n-au fost reprezentați. Este o rană care sîngerează de atîta timp, este o durerea mare a noastră a tuturor, căutăm soluții deja de atîta timp. De aceea, într-adevăr, nu este un mecanism, el nici n-a fost, nici nu este nici astăzi, căutăm împreună. Am mai spus și împreună cu colegii, dacă vom găsi un mecanism mult mai viabil ca să putem să-i atragem ca cetățenii să participe masiv

la acest proces politic sîntem gata să examinăm orice propunere bună care va veni. Dar nu ține de constituționalitate.

Republica Moldova și astăzi în Constituție prevede că sîntem un stat integru. În practică, cu părere de rău, nu este chiar așa, este o durerea mare. Dar, iarăși, dacă veți avea propuneri bune, atunci sîntem gata să le examinăm pentru lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Țurcan,

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Precizare, în primul rînd.

Dumneavoastră ați vorbit despre dureri fizice, morale ș.a.m.d., dar eu v-am întrebat despre constituționalitatea acestor prevederi care dumneavoastră le-ați propus ...

Domnul Serghei Sîrbu:

Este constituțional, domnule Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

... contrar acestor momente, uitați-vă în proiectul nr.123 este clar prevăzut și cota pentru transnistreni, și procedura constituirii secțiilor de votare etc., etc. Dar astăzi, printre altele, în acel sistem care noi îl avem există posibilitatea pentru transnistreni să participe la alegerea și Parlamentului, și a Președintelui Țării, ceea ce, de fapt, și a fost demonstrat nu odată.

Dar trec la întrebarea a doua. Deci articolul 69 al Constituției, despre asta s-a vorbit aici deja, foarte clar prevede care sînt temeiurile pentru încetarea mandatului deputatului. Clar că acolo nu se regăsește ceea ce dumneavoastră ați propus și anume deci revocarea acestui mandat. Clar că aceasta este o încălcare a acestor prevederi din articolul 69 al Constituției.

Dar întrebarea mea constă în altceva, de ce dumneavoastră ați propus candidatul pentru ca să fie ales trebuie să acumuleze majoritatea din numărul de voturi valabil exprimate, dar pentru a revoca majoritatea din numărul alegătorilor incluși în lista electorală a circumscripției respective?

Nu vă pare că însăși faptul că neconstituțional, dar însăși și procedura de revocare, care ați propus-o, este una, pur și simplu, ca un fars, ca așa, știți, o bombonică frumușel ambalată, dar, de fapt, cum zic românii „pustîșca”.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu ne pare.

Domnul Andrian Candu:

Poftiți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Și eu vreau să vă spun, domnule deputat, că procedura de revocare de fapt nu numai vorbind de deputați, de oricare demnitar public întotdeauna este mult mai rigidă decît procedura de numire sau de alegere ce ține de necesitatea de a asigura o stabilitate în funcție. De aceea exact ca și în cazul primarilor procedura de revocare trebuie să fie mai complicată, mai rigidă, cu un număr mai mare de voturi, din acest principiu am reieșit.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Ultima precizare, domnule Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, precizarea. Cu regret din răspunsurile dumneavoastră noi putem să constatăm unica ce, că acest proiect de lege, conceptul acestui proiect de lege încalcă grav articolele 38, 60, 69, 77, 72 printre altele ale Constituției Republicii Moldova și în aceste condiții pur și simplu nu poate fi acceptat chiar și în prima lectură. Deoarece, nici o îmbunătățire, la care dumneavoastră permanent faceți referință, nu poate modifica deci Constituția Republicii Moldova .

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnul Creangă, în continuare.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule autor,

Unul dintre elementele importante în organizarea alegerilor este, de fapt, reflectarea campaniei electorale. Așa după cum cunoaștem, radiodifuzorii publici naționali sînt obligați să asigure dreptul la difuzarea platformei fiecărui candidat. Cei privați, dacă acceptă propriu-zis să se implice în reflectarea campaniei electorale, de asemenea sînt obligați să respecte acest drept, asigurînd tuturor candidaților timp egal pentru a prezenta platformele electorale.

Spuneți-ne, vă rog, conform proiectului de lege, care principiu va fi respectat în cazul dat avînd 101 circumscripții? Și cum se va desfășura această campanie, reflectarea campaniei electorale de către radiodifuzorul public național?

Vă mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Aveți dreptate. În 101 circumscripții naționale, practic, este imposibil de a reflecta 101 de programe electorale la, poate, mii de candidați. De aceea noi am intervenit și la articolul 64¹ am exclus poziția ce ține de alegerile parlamentare. Astfel va rămîne doar un drept, iar radiodifuzorii locali, într-adevăr, vor fi obligați să reflecte această campanie.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

Domnule Creangă,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

A doua întrebare. E clar. Cu reflectarea este clar. Eu sper foarte mult că se va reuși, radiodifuzorii locali să aibă acoperire integrală pentru candidații pe circumscripție uninominală.

Stimate domnule autor,

A doua întrebare se referă la cheltuielile, propriu-zise, de organizare a campaniei electorale din partea bugetului de stat. În avizul Guvernului dacă este cumva arătat? Noi cunoaștem că la momentul actual pentru organizarea alegerilor parlamentare sau prezidențiale, ultimele care au fost, suma efectivă cheltuită este în jur de 70 milioane de lei. Odată ce vom institui circumscripții uninominale, respectiv, cheltuielile noastre cresc. Asta este evident că vom avea consilii de circumscripții încă cu 70 plus la momentul actual. Dacă dumneavoastră ați făcut un calcul sau Guvernul în avizul său a făcut un calcul care vor fi cheltuielile preventive pentru organizarea scrutinului uninominal?

Vă mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu, un astfel de calcul încă nu a fost făcut. Este imposibil la această etapă de a face calculele financiare atît timp cît încă nu avem dispozițiile finale deja intrate în vigoare, dar cu siguranță, într-adevăr, anumite cheltuieli financiare, probabil, vor fi echivalate cu alegerile locale. Alegerile locale întotdeauna sînt mai costisitoare decît alegerile parlamentare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Diacov,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Dumitru Diacov:

Da. Stimați colegi,

Eu înțeleg că există obiecții față de un proiect, față de al doilea proiect. De exemplu, socialiștii față de proiectul nostru, noi avem față de proiectul lor.

Dar este clar că trebuiește o abordare pragmatică și munca care urmează să fie depusă esențială este pregătirea proiectului pentru lectura a doua. De aceea eu propun să terminăm dezbaterile, 108, și să dăm posibilitatea comisiei, după aceea să auzim și al doilea proiect. *(Gălăgie în sală.)*

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc foarte mult.

Sînt obligat, potrivit Regulamentului, invocînd articolul 108, să pun la vot încheierea dezbaterilor în această rundă.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot pentru încheierea dezbaterilor din plenul Parlamentului.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut încheierea dezbaterilor la această rundă.

Vă mulțumim foarte mult, domnul Sîrbu.

Și în continuare, invităm la tribuna principală pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect pentru lectura întâi.

Doamna Raisa Apolschii:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Parlament,

Comisia a examinat proiectul nr.60 din 14 martie 2017 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a unor deputați.

Proiectul de lege prevede modificarea și completarea Codului electoral și a Legii despre statutul deputatului în Parlament.

Autorii proiectului propun modificarea sistemului electoral al republicii în cazul alegerilor parlamentare prin trecerea de la un sistem electoral cu reprezentarea proporțională pe liste de partid la un sistem, prin vot majoritar, pe circumscripții uninominale.

Potrivit articolului 72 alineatul (3) din Constituția Republicii Moldova, reglementarea sistemului electoral este prerogativa exclusivă a Parlamentului care se face prin lege organică.

Astfel, potrivit inițiativei, deputații vor fi aleși direct de către cetățeni în 101 circumscripții uninominale dintr-un singur tur de scrutin. Va fi considerat ales candidatul care va obține cel mai mare număr de voturi și circumscripțiile vor fi

create de Comisia Electorală Centrală în baza criteriilor teritorial-demografice în coraport cu numărul alegătorilor care trebuie să fie relativ egale.

Circumscripții vor fi create atât pentru localitățile din stînga Nistrului, cât și pentru cetățenii domiciliați peste hotarele țării.

Pentru a fi înregistrat, candidații vor colecta, cel puțin, 1000 de semnături din fiecare circumscripție. De asemenea, autorii propun introducerea procedurii de revocare a deputatului ales în circumscripția uninominală, prin referendum local, dacă acesta nu respectă interesele comunității, nu-și îndeplinește atribuțiile sau încalcă normele morale și etice. Procedura de revocare prin referendum local este similară cu procedura de revocare a primarilor.

Acest proiect de lege a fost expediat spre avizare Comisiei pentru Democrație prin Drept al Consiliului Europei, Comisiei de la Veneția și a fost supus unor largi dezbateri publice la care au participat reprezentanți din toate domeniile și sferile de activitate.

În cadrul dezbaterilor publice și în cadrul dezbaterilor în comisie, au fost expuse mai multe propuneri și sugestii care vor fi luate în considerație pentru definitivarea proiectului. Totodată, la definitivarea proiectului de lege în lectura finală vor fi luate în considerație recomandările Comisiei de la Veneția care urmează să expertizeze proiectul.

În rezultatul dezbaterilor, Comisia, membrii comisiei au propus, cu majoritatea voturilor, proiectul de Lege nr.60 spre examinare și adoptare de către Parlament în prima lectură.

Eu vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Nesterovschi,

Vă rog frumos, întrebările dumneavoastră pe marginea raportului în adresa Comisiei juridice. Vă rog frumos.

Domnul Alexandr Nesterovschi:

Спасибо.

Именно вы предлагали, голосовали за закон о гендерном представительстве в Парламенте, также закон о недискриминации. Вопрос следующий: каким образом одномандатная система обеспечит представительство женщин в Парламенте, культурных, этнических, социальных и языковых меньшинств? То есть мы сами, получается, нарушаем тот закон, за который мы совсем недавно голосовали в Парламенте. (*Gălăgie în sală.*)

Спасибо.

Doamna Raisa Apolschii:

Я не думаю, что этот проект предлагает нарушение законов, ранее нами принятых...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Alexandr Nesterovschi:

У нас может получиться, что 100% людей, выбранных по одномандатной системе, будут мужчины. А как же представительство женщин, за которых мы недавно голосовали?

Doamna Raisa Apolschii:

Ну, я не думаю, что в данном случае прослеживается какая-то дискриминация.

Domnul Alexandr Nesterovschi:

Открытая, прямая!...

Doamna Raisa Apolschii:

Почему?

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Vă rog frumos, întrebare – răspuns, întrebare – răspuns.

Vă mulțumesc frumos, domnul Nesterovschi.

Domnul Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doamnă președinte,

Eu am o stimă deosebită față de dumneavoastră.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

Dar, cum o spus un clasic: „Истина дороже”.

Doamna Raisa Apolschii:

Но это меня не спасает, я так понимаю. (*Ambii rîd.*)

Domnul Vladimir Țurcan:

Am o întrebare, numai una. Dacă s-a discutat, în cadrul ședinței comisiei, problemele cele care...

Domnul Andrian Candu:

Dați-mi voie, vă rog frumos, domnul Țurcan.

Dragi colegi,

Sîntem în ședința plenului.

Doamnă Ivanov,

Doamnă Ivanov,

Domnule Mocanu,

Dacă n-aveți interes de subiect, putem să închidem ședința și să plecăm pe-acasă. (*Rumoare în sală.*) După ce se votează uninominalul, evident.

Nu?

Domnule Țurcan,

Poftiți, continuați.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da. Mersi.

Deci întrebarea este următoarea: dacă în cadrul ședinței comisiei s-a discutat sau nu problemele care țin de constituționalitatea prevederilor acestui proiect?

Doamna Raisa Apolschii:

Eu am înțeles.

Domnul Vladimir Țurcan:

... prevederile care s-au opus aici, eu cred că-s foarte vădite că articolele celea care eu deja le-am enumerat, într-adevăr, sînt afectate. Dacă s-a discutat sau nu? Și în aceste condiții, cum atunci s-a votat cu majoritatea ca să fie...

Doamna Raisa Apolschii:

Da. Mulțumesc.

Domnul Vladimir Țurcan:

... acceptat acest...?

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule președinte.

S-a discutat, de fapt, cum s-a discutat, s-a atenționat asupra, din partea chiar colegilor dumneavoastră, s-a atenționat asupra unor articole din acest proiect că ar contravine Constituției. De fapt, făcînd trimitere la opinia experților, atîta timp cît, bine, dumneavoastră prezumați sau este opinie care prezumă că ar fi neconstituționale în vederea autorilor, nu contravin Constituției, dar, oricum. Ulterior, pentru că scopul principal al autorilor proiectului este de a definitiva în măsura în care acest lege în perspectivă să corespundă Constituției, pentru că, de altfel, vă dați seama care ar putea fi consecințele unei asemenea legi.

De asta, la moment, noi prezumăm atîta timp cît nu există opinie, s-a făcut referire și am discutat, de fapt, cu colegii vizavi de atîta timp cît... Sînt opinii diferite, noi nu le putem lua drept bază ca deja ca o normă neconstituțională. Dar, în perspectivă, vom veghea ca normele eventualei legi să fie constituționale.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

A doua întrebare, domnule Țurcan, sau precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar o precizare, eu am promis că o să fie numai o întrebare. Asta înseamnă că ați ajuns la concluzia că unele articole sau prevederi constituționale urmează să fie modificate prin înaintarea unui proiect de lege constituțional? Așa eu înțeleg?

Doamna Raisa Apolschii:

Noi n-am ajuns la concluzia, asta concluzia ați făcut-o dumneavoastră. Noi am spus că noi o să luăm în considerare toate obiecțiile, toate propunerile și o să fim... o să veghem ca aceste norme să nu contravină Constituției, pînă la urmă.

Ele vor fi dezvoltate, eu nu știu, mă rog, care și cum o înțeles... ideea, dar cam asta ar fi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări.

Vă mulțumim, doamnă Apolschii, doamnă președinte.

Aici se încheie și această rundă de întrebări-răspunsuri.

Și, în continuare, luările de cuvînt.

Vă rugăm frumos, domnule Batrîncea.

Înțelegem că din partea fracțiunii? Da.

Poftiți la tribuna principală, aveți 7 minute la dispoziție.

Domnul Vlad Batrîncea:

Stimați colegi,

Încep ca și domnul Sergiu Sîrbu, așa, dramatic, că a venit timpul să spunem adevărul.

Adevărul este că, după 8 ani de guvernare pretinsă proeuropeană, ratingul, încrederea în partidele de la guvernare este la nivelul de 3, 4, 5%.

Unde este Partidul Liberal în ratinguri? Jumate de procent.

Partidul Liberal Democrat... deja este stejarul verde – stejarul albastru, da nici ambele stejare nu trec pragul electoral.

Partidul Democrat – cu 6–7%.

Și este foarte clar că, dacă se păstrează sistemul actual, actuala guvernare pleacă în istorie.

De ce s-a produs acest lucru? Cred că este clar. Sărăcia, corupția, fărâdelegile ș.a.m.d.

Chiar și Comisia de la Veneția sesizată anterior a spus că despre eventualele modificări în folosul sistemului uninominal poate fi vorba doar atunci când Republica Moldova va deveni un stat de drept, cu o democrație veritabilă, însă nu și în cazul situației actuale.

Iată, aici autorul tot așa de... nu a răspuns, apropo, domnul Sîrbu iarăși la nici o întrebare, dar deja ne-am deprins. A fost de 4 ori dată o singură întrebare: dacă acest proiect este constituțional.

Bine, deputații toți vorbesc din toate fracțiunile, nimeni nu are dreptate. Dar, iată, am expertiza anticorupție, Centrul Național Anticorupție, citez: „Totodată normele ce se referă la revocarea deputatului nu sînt conforme jurisdicției Curții Constituționale, fapt ce necesită a fi revizuite sau excluse din proiect”. Și așa se poate de mers pe fiecare punct din proiect.

Nici Constituția nu rabdă așa ceva de aceea că sîntem, cum a spus odată domnul Candu, sîntem o ”democrație parlamentară”. Parlamentul este organul superior, suprem în stat și atunci cînd deputatul poate fi angajat, poate fi demis. Ce înseamnă asta? Deputatul nu este hamal, deputatul nu este șofer, deputatul nu mai este nu știu cine. Deputatul este în serviciul poporului 4 ani de zile. Însă și aici este un populism. Puteți demite orișicînd deputatul – populism și minciună.

De ce? Nici un referendum de demitere a primarilor, primarului localității nu a trecut după acest sistem. Nu vor putea oamenii demite un deputat. Primul an nu se permite, ultimul nu se permite. Sînt 2 ani, dar pentru asta trebuie să voteze majoritatea oamenilor incluși în lista alegătorilor.

Este o utopie, nu va putea fi demis acest primar, acest deputat după analogie cu primarii. Și cel mai important – angajează deputatul. Sună foarte bine. E o bombonică, cum a spus domnul Țurcan, numai că și bombonica asta este pustie, este „пустышка”.

De ce? Foarte simplu. Oamenii ce cred, că, iată, o să avem un deputat în raion și o să avem drumuri, salarii, pensii, spital, școală.

Haideți să ne închipuim un Parlament dintr-o 101 de deputați aleși pe 101 de circumscripții, cum va fi aprobat bugetul? Oare un deputat din Edineț, de exemplu, sau din Cahul va putea atrage fonduri bugetare pentru reparația drumurilor, pentru

renovarea grădinițelor, pentru procurarea utilajelor, transportului ș.a.m.d.? Este o utopie.

Proiectul este periculos de aceea că se dorește distrugerea, eliminarea partidelor politice din sistemul electoral, ceea ce este foarte periculos. Partidul politic reprezintă echipă, platforma, instrumente și, ceea ce este important, poate asigura controlul promisiunilor electorale cât de cât, cel puțin în teorie.

Ce poate face un deputat dintr-o 101? Chiar și să introduci pe agenda Parlamentului o întrebare ai nevoie de cel puțin 5 semnături. Ce va putea face un singur deputat, ce competență va avea el?

Vom avea 101 deputați oameni anonimi care nu vor decide nimic și va decide o singură persoană care stă în spate și care are pîrghii pentru asigurarea unei majorități. Nu este vorba nici ca cum de constituționalitate și democrație.

Vreau să atrag încă o dată atenție partenerilor de dezvoltare, partenerilor din Uniunea Europeană: domnul Tusk, doamna Mogherini, domnul Junker, care au lăudat mult reformele din Republica Moldova.

Dacă Uniunea Europeană spune foarte clar că nu sînt dorite, implementarea sistemului uninominal nu este dorită, de ce totuși se insistă, de ce se finanțează aceste lucruri și cum vom proceda noi atunci cînd, eventual, dacă se aprobă acest proiect uninominal?

Dumneavoastră știți la ce asta duce? Proteste, destabilizare în țară. Are nevoie Europa de asta și va fi oare Republica Moldova sprijinită financiar de către partenerii de dezvoltare? Sînt foarte și foarte multe întrebări.

Ne pune în gardă și iarăși acest obicei, această tradiție, deloc bună, a Parlamentului, fără examinare în comisie. Iată, Comisia securitate a spus azi, președintele, că n-a fost examinare. A fost respinsă în Comisia agricultură. În comisii, practic, nu s-a discutat.

Adică cineva nu dorește discuții în Parlament. Se mimează careva audieri publice, dar aici, în Parlament, nimeni nu audiază în comisii autorii acestui proiect.

Iarăși în grabă, iarăși cu încălcarea normelor. Am avut miercuri ședința Biroului permanent – nici un cuvînt. De ce nu s-ar putea de discutat la Biroul permanent, organul colegial de conducere al Parlamentului, în comisii?

De aceea, iarăși ne trezim în situația cînd în jumătate de oră trebuie votat un proiect deosebit de important. Este un proiect periculos nu numai pentru democrație, dar și pentru ordinul constituțional, pentru stat de drept Republica Moldova. Este un proiect periculos, care nu poate fi votat nici într-o formă.

Și ultima întrebare. Ce facem cu Comisia de la Veneția? Parcă cineva vorbea foarte frumos la televiziuni că, iată, așteptăm avizul Comisiei de la Veneția. Iată, miercuri, la ședința Biroului permanent a vorbit încă despre Comisia de la Veneția, dar astăzi deja probabil că Comisia de la Veneția s-a expus neoficial.

De aceea opinia categoric a Frațiunii Partidului Socialiștilor este că acest proiect distruge partidele politice, sistemul politic din țară, elimină din viața politică electorală Transnistria, elimină diaspora.

Acest proiect este profund anticonstituțional și este profanarea activității parlamentare.

101 oameni anonimi nu este clar cum va fi aprobată componența Guvernului, bugetul țării ș.a.m.d. și țara, practic, ajunge într-o stare de haos.

Frațiunea Partidului Socialiștilor este categoric împotriva aprobării proiectului de Lege privind introducerea sistemului uninominal. Considerăm că el trebuie respins cât mai urgent.

Mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, următoarea luare de cuvânt din partea domnului Țap.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Sistemul electoral este o instituție fundamentală a oricărui stat democratic. Ori scopul modificării sistemului electoral trebuie să fie consolidarea democrației și statului de drept.

În acest sens, cel mai mare pericol care persistă este tocmai punem în pericol democrația din Republica Moldova și construirea statului de drept.

Mă întreb eu: stimați colegi: dacă atât de tare vă deranjează acest sistem electoral și doriți să-l îmbunătățiți, de ce nu aveți o abordare amplă? De ce nu abordați și alegerile la nivel local?

Ori acolo este tocmai indicat că alegerile să aibă loc pe circumscripții, acolo unde este factorul administrativ, acolo unde administrația realizează aceste funcții administrative. Iată, acest argument, de fapt, ne vorbește despre faptul sau despre situația reală.

Proiectul ar trebui să fie bine fundamentat ori cum a apărut el. Dar dacă e să vorbim despre acest know-how deputatul tău, de fapt, deputații nu vor fi reprezentanți ai circumscripției, fiindcă spunem, în cazul când vor... din 50, dacă să modelăm situația, 50 de mii de alegători pe listă vor ieși 30, 35 de mii și în contextul a 5, 6 candidați poate că învingă un candidat care va acumula 7, 8 mii de voturi din 50 pe listă și din 30 sau 35 ieșiți la alegeri. Este oare reprezentativ?

De aceea spunem, va afecta caracterul reprezentativ al Parlamentului, va afecta bazele, temelul democrației în Republica Moldova. Deci este un fals.

Revocarea. O idee care este mai mult decât banală. Am adresat întrebări, s-a răspuns. De fapt, s-a manipulat și trebuie s-o spunem pe șleau, nu are nimic la direct tangență deputatul cu circumscripția, cu unitatea administrativ-teritorială.

Deputatul nu trebuie să aducă bani într-o colectivitate sau să construiască drumuri în alta, el trebuie să facă legi bune, trebuie să construiască un mecanism, un sistem de administrație funcțional care cetățenii să-l poată utiliza și să asigure un control parlamentar.

De aceea mă întreb eu: de ce mințim, de ce trișăm? Nu se poate. Aceasta nu conduce la consolidarea democrației.

Revocarea primarului – altă parte a know-how-ului. Și o să citez din Codul electoral articolul 177. Citez: problemele supuse... referendumului local pot fi supuse problemele care au o importanță deosebită pentru localitatea respectivă și, atenție, care țin de competența autorităților publice locale. Or, alegerea deputatului nu are nimic cu competențele autorităților locale.

Iată, acest argument, în special, stimați autori, denotă caracterul abuziv, nedemocratic al acestui proiect.

Contextul politic. Deci s-a constituit o majoritate parlamentară pe căi absolut nedemocratice. În aceste condiții, de fapt, majoritatea parlamentară își pierde caracterul de legitimitate. Pe de altă parte, s-a construit o verticală a puterii. Astăzi, practic toată administrația publică centrală este bine pusă la punct.

Majoritatea absolută a autorităților locale de nivelurile unu și doi sînt foarte bine controlate. Iată de ce avem nevoie de acest vot majoritar, pentru că e foarte simplu într-o circumscripție... și se mizează pe acest resurs administrativ care poate asigura acel câștig, dar, atenție, puteți avea surprize. Chiar dacă structurile așa-numite de forță, și Procuratura și CNA-ul lucrează din plin și la constituirea majorității parlamentare și la constituirea alianțelor sau majorităților în teritorii.

Instrumentele financiare. Haideți să revenim la bugetul de stat. Cum se poate în contextul sistemului finanțelor publice locale aprobat, să alocați colectivităților locale resurse financiare și să o faci pe Anexa nr.5 care este pentru administrația publică centrală?

Stimați guvernanți,

Chiar mizați pe faptul că nimeni nu se pricepe? Nu se poate, este rușinos ceea ce faceți.

Dar dezvoltarea regională, care trebuie să aibă un procent din buget, adică ar trebui din 33 de miliarde, ar fi trebuit să fie 330 de milioane. Ce are? Ați redus de acolo 120 de milioane și le-ați alocat acelor instituții care vă susțin. Iată de unde vorbește „deputatul are grijă de comunitatea respectivă”.

De fapt, nu doar este o trișare, este o încălcare gravă. Deci, contextul politic, în cazul dat vorbește despre faptul că majoritatea parlamentară și un partid anume dorește cu orice preț să se mențină la putere.

Stimați colegi din majoritatea parlamentară,

Afectați grav bazele democrației în Republica Moldova, afectați grav interesele statului de drept pe care vi le-ați asumat prin susținerea Acordului de

Asociere prin acel program de guvernare. Am spus-o de mai multe ori și de la această tribună – majoritatea parlamentară spune una, dar face alta. Aș vrea să vă atenționez prin cuvintele lui Abraham Lincoln, cel care a fost supranumit „Patriarhul democrației americane”: „Poți duce în eroare toată țara o parte din timp, o parte din țară tot timpul, dar toată țara tot timpul este imposibil.”

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr.60 din 14 martie 2016, proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Și în continuare trecem la examinarea celui de-al doilea proiect legat de sistemul electoral, proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.123 din 19 aprilie 2017.

Prezintă proiectul din numele grupului de deputați – domnul Bolea. Vă rugăm frumos la tribuna principală și cu rugămintea să ne prezentați proiectul cât mai succint posibil.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Prezentăm proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

În conformitate cu prevederile articolului 2 din Constituția Republicii Moldova „Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.”

Constatăm că din anul 2009 încoace, relațiile dintre reprezentanții poporului în Parlament și cetățenii Republicii Moldova au degradat în mod constant, ajungând la un nivel critic în anul 2016. Unii colegi chiar au simțit acea nemulțumire populară față de ei.

Nemulțumirea națională față de sistemul politic a fost manifestată de către populație prin proteste continue, toate sondajele de opinie prezentând o totală lipsă de încredere a cetățenilor față de Parlament, considerându-l ca fiind unul nereprezentativ.

Emigrarea masivă a concetățenilor noștri a dus la formarea unei diaspore mari în afara țării.

De asemenea lipsa controlului autorităților Republicii Moldova asupra Transnistriei a dus la încălcarea constantă a dreptului de a alege și de a fi ales al cetățenilor noștri din stânga Nistrului.

Spre regret, Codul electoral de astăzi, actual nu este adaptat pentru o reprezentare conformă în Parlament a tuturor categoriilor de cetățeni atât din țară cât și de peste hotare.

Analizând cu multă atenție atât discuțiile publice, cât și cele mai bune practici în materie electorală internațională, noi constatăm că, în condițiile Republicii Moldova, sistemul electoral uninominal comportă mai multe riscuri inadmisibile, care, într-un final, doar va adânci criza de încredere a populației față de organul legislativ și ar putea duce la eșuarea, de fapt, a Republicii Moldova ca și stat.

Noi considerăm că cel mai rezonabil sistem electoral pentru soluționarea crizei actuale de credibilitate este sistemul electoral mixt, care va păstra, în primul rând, sistemul partidelor în Republica Moldova, va întări legătura cetățenilor cu reprezentanții săi, va diversifica liderii politici, va asigura reprezentarea echitabilă a tuturor cetățenilor în Parlamentul Republicii Moldova, inclusiv și a celor din Transnistria, inclusiv și a diasporei noastre.

Sistemul electoral mixt, pe care noi îl propunem, de fapt, nu este o noutate, noi nu am inventat bicicleta. Acest sistem este aplicat în mai multe state cu o înaltă democrație cum este Germania, Ungaria, Lituania, Japonia. Acest sistem mixt este folosit inclusiv și în țările care sînt vecine cu noi: Ucraina, Federația Rusă și în alte țări de pe globul pămîntesc.

Prin proiectul de lege, pe care noi îl propunem, se propune ca deputații să fie aleși atât în circumscripție națională, adică pe liste de partid, cât și în circumscripții uninominale – 51 de deputați să fie aleși în circumscripția națională pe liste de partid și 50 de deputați să fie aleși în circumscripții uninominale.

Acest sistem îmbunătățește legătura dintre cetățean și reprezentantul său în Parlament, dar, în același timp stimulează și partidele politice să identifice și să crească noi lideri politici, ceea ce va diversifica sistemul de lideri și va îmbunătăți procesul de adoptare a deciziilor în interiorul țării.

50 de deputați vor fi aleși pe circumscripții uninominale, prin vot universal, direct, secret, egal și liber exprimat, câte unul de la o circumscripție, în baza sistemului de vot majoritar, iar 51 vor fi aleși în circumscripția națională, am să mă repet încă o dată, pe liste de partid în baza reprezentării proporționale.

Circumscripțiile vor fi create de către Comisia Electorală Centrală, inclusiv și acele circumscripții de peste hotare, inclusiv și acele circumscripții din Transnistria. Baza de calcul pentru formarea circumscripțiilor uninominale și în stînga Nistrului constituie numărul alegătorilor înscriși în listele electorale la fiecare secție de votare de la ultimele alegeri naționale, iar pentru cele de peste hotare, baza de calcul o va constitui înregistrarea prealabilă, datele oficiale de la organele competente ale statelor-gazdă cu privire la numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați pe teritoriul respectivelor state.

De fapt, acea prevedere pe care noi demult insistăm să fie introdusă în Codul electoral la articolul 29¹ pentru a da posibilitatea ca peste hotare să fie deschis

numărul necesar de secții de votare, încît să avem posibilitatea să asigurăm tuturor cetățenilor noștri din diasporă dreptul de a vota.

Conform proiectului nostru au dreptul de a candida persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vîrsta de 18 ani, dețin cetățenia Republicii Moldova și nu au alte interdicții stabilite de lege.

Nici un candidat nu va putea candida în mai multe circumscripții uninominale dacă v-a dori să-și încerce forțele, candidînd într-o circumscripție uninominală. Nu va putea să candideze în două sau mai multe circumscripții. Candidatul desemnat de către partid va putea candida atît pe listă, cît și într-o circumscripție uninominală din partea unui singur concurent electoral. Pentru diasporă va fi format un Consiliu electoral responsabil exclusiv pentru organizarea alegerilor în afara țării.

Vreau să vă spun că, pînă în prezent, de alegerile în afara țării în mod ... sau din punct de vedere organizatoric o face Consiliul electoral al circumscripției din municipiul Chișinău, astfel îngreunînd situația și în multe cazuri creîndu-se unele obstacole de ordin administrativ ori în cazul respectiv va fi constituit un Consiliul electoral distinct care va avea sediul în municipiul Chișinău și în exclusivitate se va ocupa de organizarea secțiilor de votare și a întregului proces electoral peste hotarele Republicii Moldova.

Pentru a crește nivelul de reprezentativitate pentru circumscripțiile uninominale candidatul care domiciliază în acea circumscripție va trebui să demonstreze susținerea din partea cetățenilor, urmînd să prezinte liste de subscripție cu semnăturile a cel puțin 600, dar nu mai mult de o mie de semnături, atestînd astfel susținerea acestui candidat.

În această ordine de idei va fi exclusă necesitatea autentificării listelor de către primar, deoarece noi considerăm și alegerile, multiplele alegeri prin care a trecut Republica Moldova atestă acest fapt că autentificarea semnăturilor de către autoritatea administrației publice locale reprezintă un impediment administrativ în fața acelor candidați care vor să-și încerce forțele în cadrul unui scrutin electoral.

Campania electorală. Campania electorală va începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de alegeri, astfel dînd posibilitate tuturor concurenților electorali să înceapă în același timp campania lor electorală, egalîndu-i în acest sens în drepturi și dîndu-le tuturor șanse egale.

Pînă la restabilirea controlului constituțional asupra localităților din stînga Nistrului alegătorii înregistrați în listele electorale în circumscripțiile uninominale din stînga Nistrului își vor exercita dreptul la vot în secțiile de votare care se vor afla sub controlul constituțional al autorităților Republicii Moldova, astfel dîndu-le posibilitate cetățenilor noștri care se află în stînga Nistrului, totuși, să participe la votare și să-și aleagă deputații cît pe circumscripția națională în baza listelor de partide, atît și să-și aleagă deputatul pe circumscripția uninominală.

În circumscripțiile uninominale constituite peste hotarele țării vor putea vota cetățenii Republicii Moldova care în ziua alegerilor se vor afla peste hotarele țării

și care din diferite motive nu se înregistrează prealabil, își vor putea exercita dreptul de vot prezentându-se la orice secție de votare constituită în afara țării în condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare. Procedura de vot în afara țării durând două zile consecutive.

Stimați colegi,

În acest proiect care este propus de noi, noi am ținut cont de acele adrese ale Curții Constituționale pe care Înalta Curtea le-a dat Parlamentului să soluționeze unele divergențe, unele probleme care există actualmente în Codul electoral și astfel noi propunem ca pentru diasporă, cetățenii noștri aflați peste hotarele țării, votarea să fie organizată în două zile consecutiv.

Dacă de obicei alegerile au loc în ziua de duminică li se va da posibilitate cu o zi înainte să înceapă ei votarea, adică în ziua de sâmbătă și duminică, pentru a le da posibilitatea cetățenilor noștri să ... sau unui număr mai mare de cetățeni să voteze. Numărul de buletine pentru secțiile de votare va fi suplinit de la 3000 la 5000, astfel dând posibilitatea unui număr mai mare de cetățeni să participe la scrutinul electoral, astfel acest scrutin fiind reprezentativ.

În ceea ce ține de votarea studenților, de asemenea este o problemă și a fost o adresă a Curții Constituționale, și în acest proiect noi am încercat să rezolvăm acea problemă, dând posibilitate studenților noștri să voteze la locul unde ei se află sau unde își fac studiile pe circumscripția națională.

Candidatul pentru funcția de deputat în Parlament se va considera ales dacă va întruni cel mai mare număr de voturi. Și în acest sens, noi considerăm că anume această sintagmă sau îmbinare de cuvinte este una potrivită, nu și acel candidat care, cum a fost propus, să întrunească majoritatea voturilor cetățenilor. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, Consiliul electoral de circumscripție va stabili învingătorul prin tragere la sorț, de fapt cum și se procedează în celelalte scrutine electorale, fie la alegeri locale sau în scrutinul prezidențial, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Și pe liste de partid în circumscripția națională pragul de accedere va rămâne neschimbat, așa cum este astăzi, iar pragul de validare al alegerilor va fi eliminat.

Stimați colegi,

Eu am terminat prezentarea, dacă aveți întrebări, sînt gata să răspund.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Ați fost atît de explicit că plenul Parlamentului nu are întrebări.

Vă mulțumim foarte mult. (*Rumoare în sală.*)

Ori la comisie ați discutat foarte bine acest subiect.

Doamnă președinte,

Vă rog frumos.

Doamnă președinte Apolschii,

Vă rog frumos, să ne prezentați raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Comisia juridică a examinat proiectul de Lege nr.123 din 19 aprilie 2017 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectul de lege prevede modificarea și completarea Codului electoral și a Legii despre statutul deputatului în Parlament.

Autorii proiectului propun modificarea sistemului electoral al Republicii în cazul alegerilor parlamentare prin trecerea de la un sistem electoral cu reprezentarea proporțională pe liste de partid la un sistem electoral mixt atât pe liste de partid cu reprezentarea proporțională, cât și prin vot majoritar pe circumscripții uninominale.

Stimați colegi,

Unul din autorii proiectului cu lux de amănunte a prezentat acest proiect și care, de fapt, a definit scopul proiectului în cauză, de aceasta, cu permisiunea dumneavoastră, am să trec la a vă informa că proiectul a fost expediat spre avizare către Comisia de la Veneția.

În cadrul Comisiei juridice au fost expuse mai multe propuneri și sugestii care vor fi luate în considerație pentru definitivarea proiectului.

Totodată, dat fiind existența a două proiecte de lege, care vizează același obiect – modificarea sistemului electoral, Comisia juridică va propune Parlamentului o soluție regulamentară ce ține de un concept definitivat al sistemului electoral.

În rezultatul dezbaterilor propunerea spre examinare și aprobare în prima lectură a proiectului de lege nu a întrunit numărul necesar de voturi. Decizia asupra acestui proiect de lege urmează a fi luată de plenul Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim, doamnă președinte Apolschii.

Aici se încheie dezbaterile și la proiectul nr.123 din 19 aprilie 2017 și înainte de a trece la procedura de vot, rog colegii să ... Secretariatul să anunțe toți colegii să revină în plenul Parlamentului.

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos, dacă e ceva la dumneavoastră, de procedură.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Președinte,

Din numele Grupului Parlamentar Popular European solicit o pauză scurtă de 5 poate cel mult 10 minute ca să avem o discuție cu reprezentanții Partidului Democrat, dacă e posibil. Putem chiar aici în sală undeva să ne întrunim.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc frumos.

5 minute pauză. Dar vă rog frumos colegii să nu plece din sală, fiindcă e pauză de 5 minute și revenim la procedura de vot.

Vă rog frumos.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Andrian Candu:

Și numărătorii,

Cu rugămintea să ne spuneți care este prezența pe sectoare. *(Gălăgie și rîsete în sală.)*

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 26.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 76 de deputați în sală.

Vă rog frumos să vă luați locul.

Voi anunța exercițiul de vot.

Se supune votului pentru aprobare în prima lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.60 din 14 martie 2017, cunoscut ca proiect de Lege ce prevede sistemul uninominal de vot.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rog frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 13. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, sectorul nr.3, dacă colegii...

Vă rog frumos, liniște. Rectificare.

N u m ă r ă t o r i i:

Rectificare – 11.

Domnul Andrian Candu:

Cu 52 de voturi, proiectul de Lege nr.60 din 14 martie 2017, proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, a fost votat în prima lectură.

Vă rog frumos, domnule Batrîncea, de procedură.

Domnul Vlad Batrîncea:

Ne pare rău, că asta-i bătaie de joc și de democrație, și de practici parlamentare, și de proceduri parlamentare, fără comisie, fără nică, fără consultări cu experții, nici fără Comisia de la Veneția.

În acest context, regulamentar, Frațiunea Partidului solicită pauză de 30 de minute ca să luăm decizia cum fracțiunea procedează mai departe.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Numai am vrut să pun la vot proiectul vostru. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Bine. Bineînțeles, aveți tot dreptul să solicitați pauză.

Dar n-ați vrea puțin mai puțin, că-i... (*Voci nedeslușite din sală.*)

Voce din sală:

30 de minute...

Domnul Andrian Candu:

Bine. Vă mulțumim frumos.

30 de minute acordăm pauză.

La 5 și 30, 17.30 – revenim în sala plenului.

Dragi colegi,

17.30 – revenim în sala plenului.

Vă rog foarte mult.

P A U Z Ă

*

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Andrian Candu:

Secretariatul,

Să anunțe revenirea în Sala plenului, fiindcă văd că Frațiunea Partidului Socialiștilor a revenit în plen.

Toți restul colegilor, la fel, să revină în Sala plenului.

Dragi colegi,

Revenim la lucrările plenului.

Vă rog frumos, domnul Batrîncea.

Înțeleg, declarație din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor.

Poftiți.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Am avut consultație cu Frațiunea și cu Președintele Republicii Moldova, domnul Igor Dodon.

Încă o dată reiterăm că sîntem indignați că nu am fost auziți.

Au fost încălcate mai multe proceduri, se încalcă și Constituția Republicii Moldova. Nu au fost discuții în Parlament, probabil că, urma Parlamentul, deputații să meargă în hotelurile, acolo unde s-au mimat audieri publice, dar nu și în comisiile parlamentare, așa cum prevede Regulamentul.

Încă o dată reiterăm că dacă nu va fi votat sistemul mixt, propus de Frațiunea Partidului Socialiștilor, dacă rămîne sistemul uninominal, noi ne rezervăm dreptul, Partidul Socialiștilor, care este cel mai mare partid din țară, cu sprijinul a peste 50% a populației, ne rezervăm dreptul de a nu participa în alegeri parlamentare și de a chema oamenii la proteste democratice.

De aceea încă o dată insistăm ca proiectul uninominalului să fie scos din agenda Parlamentului și să fie votat proiectul Frațiunii Partidului Socialiștilor nr.123.

Mersi. *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Andrian Candu:

Stimate domnule Batrîncea,

O să caut în Regulamentul Parlamentului dacă există o astfel de posibilitate care se numește amenințare și poziționare în forță de genul pe care-l faceți.

Vreau să vă anunț, dacă nu știți, că proiectul nr.60 din 14 martie 2017 a fost votat în lectura întâi cu 52 de voturi. S-a respectat procedura întocmai, deoarece a avut loc și Comisia juridică care a elaborat și a emis raport care a fost făcut public aici, plenului, la care au participat și colegii dumneavoastră în comisie.

Vreau să vă anunț, dacă nu știți, că și proiectul nr.123, pe care l-ați menționat ca proiectul mixt, la fel, are raport.

Dacă considerați că a fost încălcată procedura, păi, a fost încălcată procedura și în privința acestui raport. Dacă considerați că s-a încălcat procedura, înseamnă că noi, în general, ce facem aici acum? Și despre ce fel de punere la vot mai urmează pentru proiectul nr.123?

Dacă considerați că noi am încălcat procedura, atunci, probabil, rămânem pe... pe cel votat deja nr.60 și plecăm acasă, fiindcă putem să facem și lucrul ăsta.

Dar noi sîntem cei care sîntem oameni de stat și ne gîndim ca oameni de stat, și acționăm ca oameni de stat.

Și fără tot felul de amenințări sau condiționalități.

Și doar, pentru viitorul acestei țări, pun la vot aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.123 din 19 aprilie 2017, nu ca și condiție impusă de Frațiunea Partidului Socialiștilor, dar pentru viitorul Republicii Moldova, pentru modernizarea europeană a Republicii Moldova.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rog frumos să ne dați rezultatele pe sectoare. (*Rumoare în sală.*)

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 26.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, liniște. Vă rog frumos, liniște. Vă rog frumos, liniște.

Nu înțeleg ce se întîmplă.

Sîntem în procedură de vot, iar numărătorii își fac lucrul.

Sectorul nr.1.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 26.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 11.

Domnul Andrian Candu:

Toți se uită la dumneavoastră.

Vreau să vă întreb: dacă ați votat sau nu? Fiindcă...

Da, vă rog frumos.

Mersi foarte mult.

Votul este de 74. Astfel, proiectul de Lege a fost votat în primă lectură, proiectul nr.123 din 19 aprilie 2017 a fost votat în lectura întâi.

Și acum, luând în considerare că avem două proiecte de legi, votate în primă lectură, care se referă la același subiect: la Codul electoral, la schimbarea sistemului de vot, este necesară o altă decizie a comisiei, un alt raport al comisiei, ce ține de care este soarta celor două proiecte mai departe, deoarece noi, de obicei, luăm alte decizii ce țin de luarea ca bază a ceva, comasări și multe altele.

Iată de ce, foarte scurt, dacă există posibilitatea, un 10 minute, Comisia juridică să își organizeze ședința.

Vă rog frumos, doamnă Apolschii.

Doamna Raisa Apolschii:

Da. Mulțumesc.

Eu iarăși invit comisia, cred că în nr.302, cu permisiunea președintelui fracțiunii.

Mersi mult. Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, în nr.302, Comisia juridică.

Iar restul colegilor, vă rog frumos să rămâneți că, între timp, mai dezbatem un subiect pe ordinea de zi. (*Gălăgie în sală.*)

Doamnă Ivanov,

Vă rog frumos, dacă ați putea să ne prezentați **proiectul nr.122, de fapt, ne prezentați raportul comisiei pentru lectura a doua.**

Proiectul nr.122 din 19 aprilie 2016.

Invit la tribuna principală pe doamna Ivanov, președintele Comisiei administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice, pentru a ne prezenta foarte succint raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice menționează că proiectul de Lege nr.122 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost examinat și aprobat în prima lectură în ședința plenară a Parlamentului din 28.04.2017.

Comisia sesizată în fond, la ședința sa din 5 mai 2017, a examinat în lectura a doua, în conformitate cu prevederile articolului 65 din Regulamentul Parlamentului, obiecțiile, propunerile și amendamentele parvenite la proiectul de lege vizat care are drept scop amendarea cadrului legal, întru evitarea eventualelor contradicții juridice, urmare a constituirii Agenției Serviciului Public. *(Gălăgie în sală.)*

În cadrul discuțiilor asupra proiectului de lege, au fost examinate propunerile și obiecțiile expuse în avizele Guvernului Republicii Moldova, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, precum și în amendamentele deputaților care, în majoritatea lor, au fost acceptate de către comisia sesizată în fond.

Totodată, informăm că a fost examinat și amendamentul, prezentat de deputatul Iurie Țap, privind excluderea din tot cuprinsul proiectului de lege a sintagmei „Instituția publică”. Comisia permanentă nu a susținut amendamentul respectiv.

În avizul prezentat de către Guvernul Republicii Moldova s-a propus includerea a 3 articole noi pentru completarea proiectului de lege, după cum urmează:

- Legea nr.105 din 2003 privind protecția consumatorului;
 - Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător;
 - Și Legea nr.291 din 16.12.2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc,
- care sînt acceptate de către comisia permanentă.

De asemenea, a fost susținută și propunerea deputatului Radu Mudreac cu privire la completarea proiectului de lege cu un articol nou privind modificarea Legii nr.354 cu privire la formarea bunurilor imobile.

Totodată, comisia sesizată în fond a propus excluderea Articolului XII care prevede modificarea articolului 40 din Legea nr.1117 privind bursele de mărfuri din considerentul că, între timp, prin Legea nr.53 din 30 martie 2017 pentru modificarea unor acte legislative, articolul 40 al legii respective a fost abrogat.

Comisia permanentă menționează că, în scopul asigurării implementării concomitente a normelor proiectului de lege, susține propunerea Guvernului privind completarea articolului LXXVIII „Dispoziții finale și tranzitorii” cu următorul text: „Prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (1¹) din Codul fiscal și a articolului 6 alineatul (2¹) din Codul vamal, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

În contextul celor expuse, proiectul de lege a fost modificat și completat, iar articolele ce vor fi renumărate deci vor fi la redactare.

Proiectul comisiei sesizate în fond și sinteza propunerilor și obiecțiilor asupra proiectului de lege menționate, parte componentă a raportului care se

anexează, au fost aprobate cu majoritatea de voturi a membrilor comisiilor permanente, conform prevederilor articolului 22 din Regulamentul Parlamentului.

Reieșind din cele expuse, Comisia administrație publică, dezvoltare regională, mediu și schimbări climatice propune Parlamentului să fie examinat și aprobat în a doua lectură proiectul de Lege nr.122 din 19.04.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Ivanov.

Doamnă președinte,

Se pare că nu sînt întrebări.

Vă mulțumim foarte mult pentru prezentarea raportului la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.122 din 19 aprilie 2017.

La revenirea colegilor vom supune votului.

Pînă atunci însă mai e un **proiect de lege rugat de Comisia economie, buget și finanțe să avansăm în dezbateri în prezentarea pentru lectura a doua și anume proiectul nr.204 din 12 mai 2016 cu referire la... proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, subiect pentru lectura a doua.**

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat, pentru lectura a doua, proiectul nr.204 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă. Vreau doar să fac o reiterare asupra acestui proiect de lege, să fie claritate ce votăm. Inițiativa legislativă are drept scop sporirea calității managementului administrațiilor zonei economice libere în vederea atragerii de noi investiții și asigurarea ... proiectelor economice existente, precum și intensificarea rolului Ministerului Economiei în vederea sporirii eficienței implementării politicii statului în acest domeniu.

Totodată, Ministerul Economiei, în aspect de efectuare a controalelor de stat, va prezenta Guvernului lista propunerilor și graficul controalelor pentru rezidenții din zonele economice libere. Aceasta este o altă normă, care a fost votată în primă lectură.

De asemenea, un punct foarte important este că proiectul de lege prevede prelungirea termenului de activitate al Zonei Economice Libere „Expo-Business-

Chișinău” pînă în anul 2035 și, respectiv, acest termen pînă în 2035 se extinde și pentru Zona Antreprenoriatului Liber – Parcul de Producție „Taraclia”.

În urma dezbaterilor în cadrul comisiei a proiectului pentru lectura a doua asupra amendamentelor propuse de către deputați și comisiile permanente au fost puse în discuție și, respectiv, aceste amendamente sînt anexă la prezentul raport. Respectiv, proiectul de lege este redactat pentru lectura a doua.

Pornind de la cele menționate și ținînd cont de avizele pozitive ale comisiilor parlamentare, a Guvernului Republicii Moldova și a Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, Comisia propune proiectul de lege Parlamentului spre adoptare în lectura a doua, ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări, domnule președinte.

Aici se încheie dezbaterile și la proiectul nr.204 din 12 mai 2016, proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prezentat acum de comisie pentru lectura a doua și vom reveni la procedura de vot imediat ce revin colegii noștri din Comisia juridică.

Dragi colegi,

O pauză tehnică de vreo 5 minute, cu rugămintea să rămîneți în Sala plenului.

Cu scuzele de rigoare, dar așteptăm colegii să revină, din Comisia juridică.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Andrian Candu:

... din Comisia juridică, bănuiesc că ați examinat subiectul, aveți raportul.

Dacă sînteți gata, doamnă președinte Apolschii, vă rugăm foarte mult.

Vă invit la tribuna principală pentru a prezenta plenului **poziția Comisiei juridice ce ține de cele două proiecte de lege votate deja în primă lectură, proiectul nr.60, proiectul nr.123 – sistemul uninominal și sistemul mixt, care este viziunea comisiei pe care o prezentați plenului.**

Vă rugăm.

Poftiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

În ședința plenară au fost aprobate în primă lectură proiecte de legi nr.60 din 14 martie 2017 și nr.123 din 19 aprilie 2017, ambele referindu-se la unul și același obiect de reglementare – modificarea sistemului electoral în cazul alegerilor parlamentare.

Potrivit proiectului nr.60 se propune ca deputații să fie aleși direct... 101 circumscripții uninominale cu posibilitatea revocării acestora prin referendum local.

Potrivit proiectului nr.123 se propune ca 50 de deputații să fie aleși direct în circumscripții uninominale, fără posibilitatea de a fi revocați, iar 51 de deputați să fie aleși în cadrul actualului sistem de reprezentare proporțională pe liste de partid într-o singură circumscripție națională.

Este necesar de reiterat că ambele proiecte au fost remise pentru expertizare Comisiei de la Veneția, care, în recomandările anterioare, a specificat de mai multe ori că modificarea sistemului electoral constituie decizia suverană a fiecărui stat, dar un compromis larg în societate la acest subiect este binevenit.

Comisia, conform articolului 56 alineatul (3) și (4) din Regulamentul Parlamentului, dacă există mai multe proiecte de acte legislative în aceeași problemă comisia examinează fiecare proiect în parte apoi decide înglobarea lor pentru examinare în lectura a doua.

Comisia a examinat minuțios problema comasării acestor două proiecte de lege într-un concept unic consolidat și comunică următoarele. Ambele proiecte vizează aceeași problemă – modificarea sistemului electoral în cadrul alegerilor parlamentare.

Comisia juridică a luat decizia, a luat act de dezbaterile publice larg și transparente, care au avut loc la acest subiect, de propunerile și sugestiile conceptuale parvenite din partea societății și actorilor electorali și consideră oportun comasarea și înglobarea proiectelor nr.60 și nr.123.

Astfel proiectul comasat și înglobat... pardon, proiectul comasat și înglobat va cuprinde următoarele elemente conceptuale agreeate:

- Deputații vor fi aleși prin sistemul electoral mixt în baza conceptului proiectului nr.123;
- Pe circumscripții electorale uninominale vor fi aleși 51 de deputați prin vot direct într-un singur tur, cu majoritatea relativă și fără prag de validare;
- Deputatul ales pe circumscripții uninominal nu va putea fi revocat prin referendumul local;
- Candidații din circumscripții uninominale vor colecta cel puțin 600 de semnături;

– În localitățile din stînga Nistrului se vor organiza alegeri conform propunerilor proiectului nr.123;

– În rezultatul... prevederile similare din ambele proiecte vor fi înglobate în textul consolidat.

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică propune, cu unanimitate de voturi, comasarea și înglobarea într-un text unic consolidat în baza proiectului... în baza proiectului cu nr.60 propunerile menționate supra.

Comisia, în termen de 5 zile, va definitiva textul consolidat al proiectului de lege pentru a fi remis tuturor deputaților comisiilor parlamentare, Guvernului și Comisiei de la Veneția.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa comisiei.

Domnul Țurcan.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc.

Totuși eu n-am înțeles care este luat ca bază, care este de alternativă și numărul proiectului. Explicați, vă rog.

Doamna Raisa Apolschii:

Eu m-am referit în raport conceptual și de bază care este. El va...

Poftiți? Noi mergem pe conceptul proiectului nr.123.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Doamna Raisa Apolschii:

Și este înglobat în proiectul care este cu numărul anterior.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Doamna Raisa Apolschii:

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Domnul Ghilețchi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Președinte și doamnă președinte,

Nu știu dacă acum e potrivit acest lucru, dar eu aș vrea să fac o propunere. Avînd în vedere că noi astăzi decidem să comasăm aceste două proiecte, cred că ar fi necesar să creăm un grup de lucru, un grup de lucru cu reprezentanți din partea fracțiunilor parlamentare, a grupurilor parlamentare, urmează să discutăm, vine, va veni mai devreme sau mai tîrziu lectura a doua și cred că acest grup de lucru va fi binevenit.

Chiar dacă nu astăzi măcar la... să se țină cont de această propunere, ca să luăm decizia, să creăm acest grup de lucru privind lucrarea sau lucrul ulterior asupra acestor proiecte de legi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Este o practică obișnuită cînd în cadrul comisiei...

Doamna Raisa Apolschii:

Pe platforma comisiei. Comisia fără lucru nu o să rămîna, nu vă faceți griji.

Domnul Andrian Candu:

Se va... Doamnă Apolschii,

Vă rugăm frumos să formați pe platforma comisiei un grup de lucru multifracțional, dacă pot să zic așa, ca toți cei care își deleagă reprezentanții în acest grup să poată participa și să fie reprezentate toate grupurile parlamentare, luînd în considerare compromisul la care ați ajuns și în cadrul comisiei.

Domnule Țurcan,

Vă rog frumos, pentru precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Eu doar mai mult pentru stenogramă, dar și precizare. Deci eu, după cum am înțeles, ca bază se ia proiectul nr.123.

Asta noi...

Doamna Raisa Apolschii:

Conceptual.

Domnul Vladimir Țurcan:

Și se pune la vot.

Doamna Raisa Apolschii:

Conceptual.

Domnul Andrian Candu:

Conceptul nr.123. Numărul mai puțin contează. Vom lucra și cu Comisia de la Veneția, să respectăm întocmai procedurile de lucru și cu Comisia de la Veneția.

Doamnă Apolschii,

În raportul Comisiei juridice ați spus clar care sînt elementele de concept care se iau la bază.

Domnule președinte Lupu,

Vă rog.

Domnule Marian Lupu:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Într-un fel, aș vrea doar poate să trag o linie pentru a ne convinge cu toții și a convinge toți colegii că sîntem pe aceeași undă de idei.

Deci, în înțelesul meu, raportul comisiei, de altfel, coincide cu ceea ce am mai discutat și noi aici în sală anterior și noi pentru lectura a doua, asta ar însemna pentru legea finală, da, elementul de bază, conceptul luat sistemul mixt, să fie clar și celelalte elemente care au fost indicate de către coleg.

Asta este înțelegerea și asta este realitatea.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim mult, doamnă președinte Apolschii.

Dragi colegi,

Onorat Plen,

Voi supune votului propunerea făcută de Comisia juridică, aprobată în unanimitate, prin care s-a ajuns la un compromis și o largă... un larg compromis și o înțelegere a subiectului prin care se ia ca bază sistemul mixt, cu toate elementele descrise de Comisia juridică.

Cine este pentru comasarea celor două proiecte, nr.60 din 14 martie 2017 și nr.123 din 19 aprilie 2017, cu luarea elementelor de bază și conceptuale, precum a fost menționat de Comisia juridică, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Numărătorii,

Vă rugăm totuși să ne dați și rezultatele pe sectoare, pentru a vedea și numărul prin care s-a aprobat această comasare.

Poftiți, domnule Mitriuc.

N u m ă r ă t o r i i:

Primul sector – 26.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 11.

Domnul Andrian Candu:

Cu 74 de voturi, astfel plenul Parlamentului a decis comasarea celor două proiecte.

Vom anunța și Comisia de la Veneția. Discuțiile le vom continua cu ei și săptămîna viitoare.

Vă mulțumesc foarte mult pentru înțelegere, pentru compromis.

Și, dragi colegi,

Încă două subiecte de mai pus pe ordinea de zi... de mai votat de pe ordinea de zi, foarte succint.

Se supune votului pentru aprobare în cea de-a doua lectură proiectul nr.122 din 19 aprilie 2016, '17, proiectul de lege pentru modificarea și... (*Rumoare în sală.*)

Amendament, care? (*Rumoare în sală.*)

Cer scuze.

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Doamna președinte al comisiei a vorbit despre faptul că am prezentat un amendament care a fost respins. Regulamentar, vă rog să supuneți votului plenului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Cer scuze. Am scăpat acest lucru.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Cine este pentru amendamentul formulat de domnul Țap, pe care îl rog să-l formuleze.

Vă rog, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Sintagma „Instituția publică” pe tot parcursul textului, la toate formele gramaticale se exclude. Întemeiez pe faptul că contravine prevederilor Legii nr.98 din 2012 privind administrația publică centrală de specialitate care la articolul 14 alineatul (4) spune: „Serviciul de stat este o structură organizațională separată în sistemul administrativ al unui minister care se constituie pentru prestarea serviciilor publice administrative: de înregistrare de stat, de eliberare a actelor necesare pentru inițierea sau desfășurarea de afaceri sau de alte domenii”. Tocmai ceea ce se preocupă cele 5 entități, respectiv articolul 32 spune clar: „Instituțiile publice se creează în anumite domenii cu excepția celor de reglementare normativ-juridică, supraveghere și control de stat, precum și altor funcții care implică exercitarea prerogativelor de putere publică. Și, respectiv articolul 25 litera b) și d) reglementează sau explică ce înseamnă reglementarea normativ-juridică și prestarea serviciilor prin act administrativ.

Acesta este temeiul juridic...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Iurie Țap:

... pentru care solicit ca acest amendament să fie susținut.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Cine este pentru amendamentul formulat de domnul Țap, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținut acest amendament.

Și în continuare supun votului aprobarea în cea de-a doua lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.122 din 19 aprilie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Și numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul întâi – 4.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 54 de voturi proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.122 din 19 aprilie 2017 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Vă mulțumesc și ultimul exercițiu de vot.

Se supune votului pentru aprobarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.204 din 12 mai 2016.

Cine este pentru, vă rog să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rog să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr.1 – 4.

Sectorul nr.2 – 37.

Sectorul nr.3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr.2,

Vă rog frumos, încă o dată?

N u m ă r ă t o r i i:

37.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr.3,

Vă rog frumos, încă o dată?

N u m ă r ă t o r i i:

13.

Domnul Andrian Candu:

54 de voturi. Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr.204 din 12 mai 2016 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Vă mulțumesc foarte mult, dragi colegi.

Restul subiectelor care sînt pe ordinea de zi de astăzi, propunerea este să fie amîinate pentru săptămîna viitoare, dar pentru asta, dragi colegi, am nevoie de votul plenului.

Cine este pentru a amîna celelalte subiecte de pe ordinea de zi de astăzi pentru săptămîna viitoare, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

În unanimitatea celor prezenți în sală.

Și în continuare doresc un bun sfârșit de săptămână. Sărbători frumoase care vor fi sărbătorite în această perioadă. Succese. Realizări frumoase.

Și declar ședința de azi închisă.

Vă mulțumesc.

Ședința s-a încheiat la ora 18.08.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului.